

**Miljøgodkendelse
af husdyrbruget**

**Ny Frederiksværk,
Frederiksværkvej 2,
7441 Bording**

**- efter § 12 i Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af
husdyrbrug**

Godkendelsesdato: 5. februar 2010

Frede Conrad Jensen
Frederiksværkvej 2
7441 Bording

Ansøgning

Ikast-Brande Kommune har d. 3. december 2008 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse fra Frede Conrad Jensen, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, matrikel 1C m. fl. Neder Julianehede, Engesvang omhandlende følgende:

- Udvidelse af dyrehold fra 299,91 til 387,54 DE¹ i svin, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på 500 stk. årssøer med grise til fravænning, 11.000 stk. smågrise (7,2 – 30 kg), 1.750 stk. fedesvin (30 – 102 kg), samt 4.000 stk. sopolte (30 – 94,6 kg) **til** 600 stk. årssøer med grise til fravænning, 7.800 stk. smågrise (7,3 – 32 kg) og 7.800 stk. sopolte / slagtesvin (30 – 105 kg) årligt.
- Ændring i anlæg:
  - Udvidelse af drægtighedsstald med en tilbygning på ca. 900 m² (bygning 13, kortbilag A)
  - Omlægning af løbe/drægtighedsstald med individuelt opstaldede søer til løbe/drægtighedsstald med løsgående søer (bygningerne 7 og 8, kortbilag A)
  - ibrugtagning af del af eksisterende stald til farestald (Bygning 9a, kortbilag A)
  - nedrivning af gylletank på 925 m³ fra 1980 for at give plads til nybyggeri
  - etablering af teltoverdækning på de to eksisterende gyllebeholdere

Ikast-Brande Kommune har kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem ansøgningen og kommunens registreringer, se efterfølgende *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Ny Frederiksværk, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording.*

---

¹ DE = dyreenhed. 1 DE er lig med 100 kg kvælstof.

Afgørelse om miljøgodkendelse

Denne miljøgodkendelse er udarbejdet med hjælp fra Nature Consult ApS. Nature Consult ApS har udarbejdet et udkast til miljøgodkendelse og har i den forbindelse indsamlet de for sagen relevante oplysninger og vurderet disse i forhold til de lovgivningsmæssige rammer. Ikast-Brande Kommune har på den baggrund forestået den kommunale myndighedsbehandling og truffet afgørelse om miljøgodkendelse.

Ikast-Brande Kommune godkender hermed udvidelsen af husdyrholdet med 87,63 DE, fra 500 stk. søer med grise til fravæning, 11.000 stk. smågrise, 1.750 stk. fedesvin (30 – 102 kg), samt 4.000 stk. sopolte (30 – 94,6) kg til 600 stk. søer med grise til fravæning, 7.800 stk. smågrise (7,3 – 32 kg) og 7.800 stk. sopolte / slagtesvin (30 – 105 kg) årligt, svarende til en udvidelse fra 299,91 DE til 387,54 DE efter ændringen, på ejendommen beliggende Ny Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, matr. nr. 1C m.fl., Neder Julianehede, Engesvang.

Dyreenhedsberegningen der ligger til grund for ansøgningen, er den i bilag 2, i ændringsbekendtgørelsen (nr. 717 af 2. juli 2009 om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.) angivne.

Ikast-Brande Kommune godkender ligeledes opførselen af ny drægtighedsstald med gyllekølingsanlæg, ændringen af drægtighedsstalden, ibrugtagningen af eksisterende stald til farestald, nedrivningen af den eksisterende gylletank og etablering af teltoverdækning på de to eksisterende gyllebeholdere.

Der meddeles miljøgodkendelse, omfattende bedriftens nuværende og planlagte produktionsanlæg samt besætning.

Udover miljøgodkendelse af bedriftens nuværende og planlagte produktionsanlæg samt besætning, meddeles der ved denne skrivelse:

- miljøgodkendelse til udbringning af husdyrgødningen fra produktionen på de arealer – og i det omfang – som fremgår af bilagene

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet på grundlag af ansøgningen – herunder af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningsmodellernes beregningsgrundlag og normtal er dem, som lå til grund for ansøgningssystemet den 26. november 2009 - datoen for den sidste version 6/genberegning af ansøgningen i IT-ansøgningssystemet. Derudover er afgørelsen truffet på baggrund af kommunens registreringer og vurderinger. Se i den forbindelse *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Frederiksværkvej 2, 7441 Bording*, med tilhørende bilag.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12 i Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (med senere ændringer), samt reglerne i Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Da der på baggrund af *Bekendtgørelse af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder* (Miljømålsloven) endnu ikke foreligger endeligt vedtagne Vand- og Natura 2000-planer – med tilhørende kommunale handleplaner – er projektet som udgangspunkt vurderet ud

fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.*

Der gøres opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Ikast-Brande Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

Vilkår

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de generelle regler i den til enhver tid gældende *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og øvrige til enhver tid gældende generelle regler overholdes – samt, at nedenstående supplerende vilkår overholdes:

1. Generelle vilkår

- 1.1. Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag.
- 1.2. Eventuelle ændringer i ejerforhold – og/eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift – skal meddeles til Ikast-Brande Kommune.
- 1.3. Husdyrbruget skal aktivt arbejde for at blive en virksomhed, der er på forkant i miljøarbejdet². Husdyrbruget skal således som minimum have:
  - procedurer for korrigerende handlinger ved eventuel overskridelse af generelle miljøregler og af miljøgodkendelsens vilkår. Disse procedurer kan helt eller delvist være formuleret i en beredskabsplan - jævnfør vilkår 1.5 – og i en driftsinstruks - jævnfør vilkår 1.4
  - målsætninger om miljømæssige forbedringer
  - arbejds gange, som medvirker til begrænsning af forurening
- 1.4. De vilkår for miljøgodkendelsen, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den eller de personer, der udfører den pågældende del af husdyrbrugets drift. En driftsinstruks – svarende til den der fremgår af bilag 2 – skal føres som dokumentation for, at de pågældende vilkår er indarbejdet i de daglige rutiner.
- 1.5. Der skal forefindes en til enhver tid opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det omgivende miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Planen er vist i bilag 3.
- 1.6. Husdyrbruget skal på Ikast-Brande Kommunes forlangende fremvise dokumentation for størrelsen af den årlige husdyrproduktion.

---

² Se miljøstyrelsens vejledning nr. 6 fra 2004 om differentieret miljøtilsyn (<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2004/87-7614-494-1/pdf/87-7614-494-1.pdf>). I denne vejledning beskrives det, hvordan en virksomhed kan bringe sig på forkant i miljøarbejdet.

- 1.7. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra den dato hvor udvidelsen påbegyndes.
- 1.8. Der skal til enhver tid findes et eksemplar af godkendelsen på ejendommen. Den ansvarlige på bedriften og de øvrige ansatte skal være bekendt med relevante vilkår.

2. Vilkår med hensyn til begrænsning af ammoniak- og lugtpåvirkning:

- 2.1. I den nye drægtighedsstald, bygning 13 på kortbilag A, skal der være gyllekøling med en ammoniakreduktionseffekt på 11 % på årsbasis, da der som ammoniakreducerende tiltag er angivet 8760 timer gyllekøling pr. år.
- 2.2. Der skal fremsendes en dimensionering af gyllekølingsanlægget fra leverandøren, som viser, at gyllekølingsanlægget har den nødvendige køleeffekt i Watt pr. kvadratmeter, samt den samlede køleeffekt til at opfylde vilkår 2.1. Leverandøren skal ligeledes redegøre for bortledning af overskudsvarme og oplyse anlæggets faktiske driftstid på baggrund af størrelsen af den valgte varmepumpes effekt.
- 2.3. Staldanlæggets gyllekanaler i den nye drægtighedsstald, bygning 13 på kortbilag A, forsynes med linespil, skraber i kanalerne og gyllekølingsanlæg i alt 323 m².
- 2.4. Anlægget for gyllekøling skal være i drift 8760 timer/år og være forsynet med timetæller for hver varmepumpe eller der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpens køleside, som løbende registrerer køleeffekten.
- 2.5. Gyllekølingssanlægget skal monteres og drives i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger. Anlægget skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer driftstimer pr. måned og år eller måneds- og års-køleeffekten i kWh. Disse data skal opbevares i mindst 5 år. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningsystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 2.6. Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig, og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
- 2.7. Kølevæske (glycol eller alkohol) i gyllekølingsanlægget skal ved ophør af produktionen bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.
- 2.8. Der etableres teltoverdækning på de to eksisterende gyllebeholdere.
- 2.9. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at unødigt spild undgås, og risikoen for uheld minimeres.
- 2.10. Husdyrbrugets interne færdselsarealer skal dagligt renholdes for eventuel foder- og gødningsspild.
- 2.11. Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra udbringning af husdyrgødning.

- 2.12. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

3. Vilkår med hensyn til energi- og vandforbrug:

- 3.1. Der skal etableres særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til drikkevand, rengøring og vandspild. Vandforbruget skal aflæses årligt og noteres i driftsinstruksen.
- 3.2. Elforbruget skal aflæses årligt og noteres i driftsinstruksen.

4. Vilkår med hensyn til skadedyr:

- 4.1. Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger svarende til de til enhver tid gældende retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

5. Vilkår med hensyn til begrænsning af støj:

- 5.1. Såfremt Ikast-Brande Kommune modtager klager over støj fra husdyrbruget med tilknyttede aktiviteter, og kommunen vurderer, at der er tale om væsentlige støjgener, skal der indsendes dokumentation for overholdelse af nedenstående støjkrav. Husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau må ikke overstige følgende værdier ved nabobeboelser:

Dag	Tidspunkt	Støjniveau
Mandag - fredag	kl. 7 - 18	55 dB(A) ³
Mandag - fredag	kl. 18 - 7	40 dB(A)
Øvrige dage	kl. 0 - 24	35 dB(A)

---

³dB (A) = Decibel(A)-skalaen som internationalt bruges i forbindelse med måling af svag lyd.

De anførte grænseværdier for støjbidraget regnes for overholdt, hvis de ikke overskrides af en måling eller beregning, der er midlet over en periode, som afhænger af tidspunktet på døgnet således:

For dagperioden, kl. 7⁰⁰ – 18⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede, samlede tidsrum på 8 timer,

for aftenperioden, kl. 18⁰⁰ – 22⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede, samlede tidsrum på 1 time, og

for natperioden, kl. 22⁰⁰ – 7⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede, samlede tidsrum på en halv time.

6. Vilkår med hensyn til udbringningsarealer:

- 6.1. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udbringningsarealer, som fremgår af kortbilag C1 og C2.
- 6.2. De i miljøgodkendelsen anvendte marknumre, refererer til marknumrene på kortbilagene C1 og C2. Omdøbes marker vil eventuelle vilkår tilknyttet driften af arealerne stadig være knyttet til netop disse arealer, uanset marknummer.
- 6.3. Udbringningsarealerne må ikke uden Ikast-Brande Kommunes forudgående godkendelse tilføres husdyrgødning fra andre bedrifter eller anden organisk gødning, med mindre de i godkendelsen anførte N og P mængder pr. ha ikke overskrides.
- 6.4. Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres svinegylle og dybstrøelse i en mængde svarende til i alt 1,4 DE/ha med et gennemsnitligt kvælstof- og fosforindhold på maksimalt 105,31 kg N/DE og 21,90 kg P/DE, svarende til maksimalt 32.234,78 kg N og 6.701,89 kg P pr. planår (1/8 – 31/7). Der må derudover ikke tilføres bedriftens udbringningsarealer anden organisk gødning som f.eks. affald.
- 6.5. De vilkår, som knytter sig til driften af bedriftens arealer, skal indarbejdes i bedriftens mark- og gødningsplan. Mark- og gødningsplanen skal, i den udstrækning det er nødvendigt for at overholde de opstillede vilkår, følges i praksis.
- 6.6. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 5 års tilførsel af husdyrgødning f.eks. i form af kopier af de indsendte gødningsregnskaber. Herunder dokumentation for udbringningsarealernes placering, f.eks. i form af ansøgning vedrørende enkeltbetalingsordningen.
- 6.7. Sprøjtning langs § 3-arealer skal ske med omtanke, således at § 3-arealerne ikke påvirkes med sprøjtegift ved vindafdrift mv. Hvis det konstateres, at der er forårsaget sprøjteskade på § 3-arealerne, skal der efterfølgende etableres 5 meter sprøjtefrie bræmmer langs § 3-arealerne.

- 6.8. Der skal etableres/opretholdes 10-20 meter brede dyrkningsfrie bræmmer på begge sider af Bording Å på mark nr. 1-0, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3 og 37-8. Etableres 10 meter brede dyrkningsfrie bræmmer på mark nr. 18-0 og 18-1 som grænser op til § 3-beskyttet hedeområde, samt etableres 10 meter brede dyrkningsfrie bræmmer på begge sider af Bording Mosegrøft på mark nr. 52-0, 53-0 og 54-0. Bræmmerne skal være etableret senest første planperiode, efter miljøgodkendelsen er givet. Se kortbilag E1-E4 hvor de pågældende bræmmearealer fremgår.

7. Vilkår med hensyn til begrænsning af fosfortab:

- 7.1. Der må ikke tilføres fosforholdig handelsgødning på udbringningsarealerne, undtagen som startgødning til majs, dog maksimalt 15 kg P pr. ha. Hvis analyser fra de enkelte marker viser fosfortal under 2, må de pågældende marker gødes op til et fosfortal på 4. Udbringningsarealerne fremgår af kortbilag C1 og C2.

8. Øvrige vilkår:

- 8.1. Jord, foder, gødning og lignende, som tabes på offentlig vej i forbindelse med husdyrbrugets drift, skal samles op senest ved arbejdets afslutning eller ved den enkelte arbejdsdags afslutning, når arbejdet strækker sig over flere dage.
- 8.2. Al vask af maskiner, redskaber og lignende, hvorfra der kan forekomme gødnings- og foderrester, skal ske på et sted, hvor vaskevandet bortledes til gyllebeholder eller på et areal med plantedække som græs eller lignende, hvor der ikke kan ske overfladeafstrømning til vandindvindingsanlæg, vandløb m.m.

9. Vilkår med hensyn til husdyrbrugets eventuelle ophør:

- 9.1. Ved eventuelt ophør af produktionen skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Beholdere til gylle etc., der er omfattet af kravet om beholderkontrol, skal gøres uanvendelige til opbevaring af gylle, m.m., hvis de afmeldes beholderkontrollen. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Egenkontrol

Der føres den lovpligtige logbog over gyllebeholdernes flydelag, og gyllebeholderne er omfattet af den lovpligtige beholderkontrol. Der udarbejdes mark- og gødningsplan samt gødningsregnskab efter gældende regler.

- **Driftsinstruks**

En driftsinstruks – svarende til den der fremgår af bilag 2 – medvirker til sikre, at de pågældende vilkår er indarbejdet i den daglige drift. Ligeledes kan en driftsinstruks medvirke til at begrænse forurening og øvrige gener i forbindelse med et eventuelt uheld, hvis instruksen er kendt af eventuelle medarbejdere. Driftsinstruksen føres som en logbog, der samtidig er dokumentation for, hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår for miljøgodkendelsen efterleves.

- **Driftsforstyrrelser og uheld**

Driftsforstyrrelser og/eller uheld kan primært ske i forbindelse med håndtering af flydende husdyrgødning, sprøjtemidler, olie m.m., samt ved brud på emballage eller beholdere, som anvendes til opbevaring af disse stoffer. En beredskabsplan jævnfør vilkår 1.5. som er kendt for husdyrbruget medarbejdere, vil kunne medvirke til at begrænse forureningen og øvrige gener i forbindelse med et eventuelt uheld. Ansøger oplyser, at:

- steder, hvor der håndteres sprøjtegifte m.m., er sikret således, at der ikke kan forekomme afledning til omgivelserne
- påfyldning og rengøring af marksprøjten sker på en befæstet plads med afløb til gyllebeholder
- al påfyldning af gyllevogn sker ved sugning fra gyllevogn og foregår under opsyn
- større uheld – som f.eks. brud på gylletanke eller lignende – søges imødegået ved overholdelse af gældende regler for kontrol af beholdere
- Ventilationsanlægget i klimastaldene er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt.

Kommunen stiller som vilkår:

- Gyllekølingsanlægget skal monteres og drives i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger
- Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget
Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk
- Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.

- **Grønt regnskab**

Såfremt der årligt udarbejdes et grønt regnskab for husdyrbruget, kan regnskabet danne baggrund for ændringer i husdyrbruget, der kan være med til at begrænse forbruget af energi, næringsstoffer, pesticider, vand m.m., samt til at minimere affaldsproduktionen.

- **Energibesparelse**

Det kan anbefales, at husdyrbrugets ressourceforbrug med mellemrum vurderes af en energikonsulent, der kan synliggøre mulige besparelser på energiforbruget.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT⁴

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

Husdyrbruget på Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, er omfattet af IPPC-direktivet.

Valg / fravalg af BAT

- Husdyrgødningen bliver udbragt i henhold til godt landmandskab og foregår i videst mulig omfang under hensynstagen til naboer, landsbyer, nærliggende naturområder m.m.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnlige med henblik på at undgå spild.
- Der fasefodres og tilsættes enzymer til foderet.
- Der er valgt at etablere gyllekøling i den projekterede drægtighedsstald.
- Gyllekøling i eksisterende staldanlæg er fravalgt, da det er økonomisk ude af proportioner.
- Luftrensning (både biologisk og kemisk) er fravalgt ud fra et proportionalitets hensyn.
- Drikkevandsforsyningen er etableret med vandbesparende tiltag.
- Staldvask med højtryksrensere sker efter iblødsætning og der anvendes koldt vand.
- Nye lysarmaturer etableres som lavenergiinstallationer og de eksisterende udskiftes løbende.
- Ventilationsanlægget i klimastaldene er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.
- I de øvrige stalde er der undertryksanlæg.
- Gulvvarmetemperaturen i farestaldene sænkes i takt med at smågrisene vokser.
- Der etableres teltoverdækning på de to gylletanke.
- Rørføringen i de eksisterende stalde betyder, at der ikke vil kunne etableres gylleforsuring på det eksisterende anlæg. Der vil heller ikke kunne etableres gylleforsuring på drægtighedsstalden, da der er tale om et system med linespil og skraber i kanalerne.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

---

⁴ BAT= Best Available Technique (bedste tilgængelige teknik), som skal anvendes jf. EU's IPPC-direktiv (IPPC = Integrated Pollution Prevention and Control).

Miljøgodkendelsens gyldighed

Den planlagte udvidelse af Ny Frederiksværk skal være afsluttet inden to år regnet fra den dato, hvor miljøgodkendelsen er meddelt - jf. § 33 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Hvis miljøgodkendelsen ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende tre år.

Miljøgodkendelsen har en retsbeskyttelsesperiode på otte år, hvorefter den skal revurderes. Herefter revurderes miljøgodkendelsen hvert 10. år.

Miljøgodkendelsens vilkår skal overholdes fra den dato hvor miljøgodkendelsen er meddelt, medmindre andet fremgår af de enkelte vilkår.

Kommunens samlede miljøvurdering og begrundelse for afgørelsen

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger træffer de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betragtet ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og andre bedrifters udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrifter
- at husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:
  - nabobeboelser

- Natura 2000-områder⁵ og natur i øvrigt
- overfladevand
- nitratfølsomme indvindingsområder
- landskabelige værdier og værdifulde kulturmiljøer

Ikast-Brande Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at øvrige generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* overholdes. Se endvidere vedlagte *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Frederiksværkvej 2, 7441 Bording* med tilhørende bilag.

Offentliggørelse

Ansøgningen blev offentliggjort ved annoncering i *Focus* (tillæg til *Brande Bladet* og *Ikast Avis*) den 21. oktober 2009. Offentliggørelsen gav ikke anledning til bemærkninger til ansøgningen.

Udkastet til afgørelse om miljøgodkendelse blev sendt i høring den 10. december 2009 hos alle, der er parter i sagen - herunder naboer og bortforpagtere af udbringningsarealer - samt hos dem der i øvrigt har ønsket det på baggrund af den indledende offentliggørelse af ansøgningen - med 6 ugers frist til at indsende eventuelle kommentarer. Kommunen modtog ingen bemærkninger til udkastet.

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet den 5. februar 2010, og offentliggøres i *Focus* den 17. februar 2010.

---

⁵ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber 4 uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest ved kontortids ophør onsdag den 17. marts 2010.

Følgende kan klage:

Ansøger, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Eventuel klage skal være skriftlig og sendes til Ikast-Brande Kommune, Miljøafdelingen, Centerparken 1, 7330 Brande. Klagen vil her fra blive sendt videre til Miljøklagenævnet, der er klagemyndighed. Ansøger vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen.

Miljøklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af godkendelsen i klageperioden, og imens eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar. Dog må byggeri, som ikke ligger i tilknytning til eksisterende bygninger (hvor der kræves en landzonetilladelse) **ikke** påbegyndes i klageperioden og såfremt afgørelsen påklages, **har** klagen opsættende virkning på udnyttelsen af godkendelsen.

Ifølge § 90 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Med venlig hilsen

Jesper Hahn-Pedersen

Miljø- og Anlægschef

Peter Møller Christensen

Miljømedarbejder

Bilag:

Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, inkl. bilag

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag sendt til nedenstående, med 6 ugers frist til at kommenterer udkastet:

Ansøger:

Frede Conrad Jensen, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, frede.c@jensen.mail.dk

Konsulent:

Helle Borum, Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, hbo@hfic.dk

Bortforpagtere af udbringningsarealer, samt ejere af aftalearealer, der indgår i miljøgodkendelsen:

Bording Menighedsråd, c/o Erling Østergård, Bakkevænget 5, 7441 Bording (ejer af Præstegårdsvej 6, 7441 Bording)

Ernst Djon Nielsen, Møllebjergvej 9, 7441 Bording

Morten Pedersen, Frederiksværkvej 6, 7441 Bording

Preben Olesen, Skyggevej 64, 7442 Engesvang

Ejere af nabobeboelser:

Eigild Jensen, Præstegårdsvej 2, 7441 Bording

Jan Lennert Andersen, Frederiksværkvej 4, 7441 Bording

Ejere af nabomatrikel – vedrørende dispensation fra det generelle afstandskrav fra byggeri til naboskel:

Ingen

Øvrige sagsparter samt andre, der har ønsket udkastet tilsendt på baggrund af den indledende offentliggørelse af ansøgningen og/eller har kommenteret ansøgningen:

Ingen

Kopi af afgørelsen inkl. bilag sendt til:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@aeraadet.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dn@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Vandområdedistrikt 5, Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: leif.poulsen@net.telenor.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: ikast-brande@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing – e-mail: post@rin.mim.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg – e-mail: midt@sst.dk

Rådgiver Helle Borum, Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning – e-mail: hbo@hflc.dk

Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Ny Frederiksværk, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	22
1.1. Ikke-teknisk resumé.....	22
1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning.....	23
1.3. Lovgivningsmæssig baggrund	23
2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget	25
2.1. Anlæggets beliggenhed.....	25
2.2. Anlæggets indretning	27
2.3. Besætnings sammensætning og stalddtype.....	29
2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg	30
2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager	31
2.5.1. Ammoniak og natur	36
2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget	39
2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget	41
2.7.1. Vandforbrug	41
2.7.2. Afledning af vand	43
2.7.2.1. Sanitært spildevand	43
2.7.2.2. Spildevand fra rengøring	43
2.7.2.4. Befæstede arealer	44
2.7.3. Energiforbrug	44
2.7.4. Foderstoffer.....	45
2.7.5. Kemikalier m.v.....	46
2.7.6. Affald.....	46

2.7.7. Skadedyr	47
2.7.8. Støv	47
2.7.9. Støj.....	48
2.7.10. Lys	48
2.7.11. Transporter til og fra anlægget.....	49
3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT - i forhold til anlægget.....	50
3.1. Management	51
3.2. BAT i forhold til foder.....	51
3.3. BAT i forhold til staldindretning	51
3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug	52
3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning	53
4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer	58
4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed	58
4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode	60
4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.	60
4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer.....	61
4.5. Grundvand	62
4.6. Overfladevand	63
4.6.1. Kvælstofudvaskning	64
4.6.2. Fosforoverskud	64
4.6.3. Gældende målsætninger	65
4.7. Natur.....	68
4.7.1. Beskyttede naturtyper	68
4.7.2. Natura 2000-områder	69
5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer	72
6. Landskabelige og kulturhistoriske forhold	74

6.1. Landskab	74
6.2. Kulturhistorie.....	75
7. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften.....	76
8. Bilagsfortegnelse	79

1. INDLEDNING

1.1. Ikke-teknisk resumé

Frede C. Jensen, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording ansøger om at udvide besætningen **fra** 500 stk. årssøer med grise til fravæning, 11.000 stk. smågrise (7,2 – 30 kg), 1.750 stk. fedesvin (30 – 102 kg), samt 4.000 stk. sopolte (30 – 94,6 kg) **til** 600 stk. søer med grise til fravæning, 7.800 stk. smågrise (7,3 – 32 kg) og 7.800 stk. sopolte / slagtesvin (30 – 105 kg) årligt, svarende til en udvidelse fra 299,91 DE til 387,54 DE.

Udvidelsen sker på Frederiksværkvej 2, 7441 Bording.

Der søges i samme forbindelse om forlængelse af den eksisterende drægtighedsstald – en udvidelse på ca. 900 m² - på Frederiksværkvej 2, 7441 Bording. Der etableres teltoverdækning på de 2 eksisterende gylletanke.

Der vil i samme forbindelse ske renovering af de eksisterende stalde, så anvendelse og indretning lever op til BAT og bliver som vist i tabel 2 og på kortbilag A.

Ikast-Brande Kommune skal i henhold til bl.a. *Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug* vurdere om den ansøgte udvidelse og fremtidige drift kan gennemføres uden væsentlige virkninger på miljøet. Det er vurderet, at udvidelsen kan gennemføres, hvorfor denne miljøgodkendelse meddeles. Godkendelsen beskriver kommunens grundlag og vurderinger samt de vilkår, som kommunen har stillet til udvidelsen og den fremtidige drift.

Eksisterende og fremtidige bygninger med besætning, anlæg til opbevaring af foder og husdyrgødning er vurderet i forhold til bl.a.:

- ammoniakfordampning, lugt, lys, støj og støv fra stalde og opbevaringsanlæg
- opbevaring og bortskaffelse af bl.a. affald og kemikalier
- forbrug af vand, energi og hjælpestoffer
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)
- landskab

Eksisterende og fremtidige arealer til udbringning af husdyrgødning er vurderet i forhold til bl.a.:

- grundvand
- vandløb
- naturområder

Miljøgodkendelsen af husdyrbruget, Ny Frederiksværk, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, regulerer driften i 8 år, hvorefter godkendelsen skal revurderes på baggrund af de erfaringer, der har været med driften, og den udvikling der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning

Anlægget:

Adresse: Frederiksværkvej 2, 7441 Bording
Ejendomsnummer: 7560008932
Matrikelnummer: 1C m.fl. Neder Julianehede, Engesvang
CVR-nummer: 8212 1919
CHR-nummer: 82173
P-nummer: 1002637770

Ansøger/ejer:

Navn: Frede Conrad Jensen
Adresse: Frederiksværkvej 2, 7441 Bording
Tlf: 8686 2555
Mobil: 2045 2086
E-mail: frede.c@jensen.mail.dk

Konsulent:

Navn: Helle Borum
Adresse: Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning
Telefonnummer: 9629 6666
Mobilnummer: 2967 9435
E-mail: hbo@hflc.dk

1.3. Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til mere end 250 DE, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning vurderes i henhold til § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, der har indarbejdet EU's VVM-direktiv⁶ og IPPC-direktiv⁷.

---

⁶ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁷ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IPPC-direktivet.

2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget

2.1. Anlæggets beliggenhed

Ejendommens eksisterende og planlagte produktionsanlæg ligger samlet på adressen Frederiksværkvej 2, 7441 Bording.

Det samlede produktionsanlæg ligger ca. 700 m nordøst for byzonen til Bording Kirkeby og ca. 4,5 km sydvest for nærmeste sommerhusområde. Byzonen i Bording Kirkeby er ligeledes nærmeste samlede bebyggelse.

Afstanden fra det nærmeste staldhjørne til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er ca. 260 meter i vestlig retning.

Faktaboks

Jf. § 20 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse⁸ i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 1:

Tabel 1. Generelle afstandskrav - jf. §§ 6 og 8 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - samt aktuelle afstande fra nybyggeri på Frederiksværksvej 2, 7441 Bording

	Generelle afstandskrav, m.	Aktuel afstand fra ny stald
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	31 m.
Almene vandforsyningsanlæg	50	3.500 m. (Bording Vandværk)

⁸ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 m fra beboelsesbygningen ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, medregnes ikke.

Vandløb (herunder dræn) og søer	15	90 m. til sø mod syd fra ny stald
Offentlig vej og privat fællesvej	15	75 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25	> 25 m
Beboelse på samme ejendom	15	63 m
Naboskel	30	138 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	694 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	2.175 m (Lokalplan nr. 225, Rekreativt grønt område)
Nabobeboelse, Frederiksværkvej 4, 7441 Bording	50	290 m

Ikast-Brand Kommune konstaterer:

- at det samlede produktionsanlæg vil ligge mere end 300 m fra:
  - en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
  - et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
  - et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- at de generelle afstandskrav, som nævnt i tabel, 1 er overholdt

Ikast-Brand Kommune vurderer:

- at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at overholdelsen af de generelle afstandskrav – i kombination med overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – vil sikre de pågældende vandforsyningsanlæg, vandløb m.m. samt boligområder m.v. tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening fra husdyrbrugets anlæg. Se desuden kommunens vurdering i afsnit 2.5 og 2.6.

2.2. Anlæggets indretning

Ansøgers oplysninger

I det eksisterende byggeri på Frederiksværkvej 2, 7441 Bording renoveres der i den eksisterende farestald fra fuldspaltegulv til delvist spaltegulv ved 115 stk. årssøer. Det svarer til ca. 26% af farestierne.

Det planlagte byggeri på husdyrbruget sker som en umiddelbar forlængelse af den eksisterende drægtighedsstald og indrettes i overensstemmelse med bestemmelserne i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og i den generelle byggelovgivning i øvrigt.

Det samlede staldanlæg efter gennemførelse af det ansøgte projekt vil være på ca. 7.703 m², og består af følgende bygninger, opbevaringsanlæg og befæstede arealer jf. tabel 2 og 3.

Tabel 2. Oversigt over bygninger, Frederiksværksvej 2, 7441 Bording

Bygning nr. jf. kortbilag A	Anvendelse	Størrelse i m ²	Gulvprofil	Antal båse/stipladser eller dyr
4	Maskinhus	391,00		
4a	Kartoffelhus	187,00		
5 + 6	Eksisterende poltestald Opdrætsstald To-klimastald	1639,75	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv Drænet gulv + spalter (33% / 67%) Delvis spaltegulv 50 % fast gulv	6050 stk. slagtesvin (30 – 105 kg) 1750 stk. slagtesvin (30 – 105 kg) 4485 stk. smågrise (7,2 – 30 kg)
7 + 8	Drægtighedsstald og løbeafdeling	752,50 og 821,50	Delvis spaltegulv 50 % fast gulv	300 stk. årssøer
9	Farestald	717,75	Fuldspalter	485 stk. årssøer
9a	Nye farestier	158,00	Delvis spaltegulv	115 stk. årssøer
9b	Toklimastald	158,00	Delvis spaltegulv	3315 stk. smågrise

			50 % fast gulv	(7,2 – 30 kg)
10	Foderlade	799,00		
11	Garage / værelser	120,00		
12	Stuehus			
13	Ny drægtighedsstald	896,00	Delvis spaltegulv 30-50 % fast gulv	300 stk. årssøer
15	Maskinhus	1.177,00		

Tabel 3. Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser der anvendes fremover, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording

Anlæg	Byggeår	m ² / m ³	Afløb til	Seneste 10 års beholderkontrol ⁹	Overdækning
Gyllebeholder	01.01.1980	200/925		Ikke i brug - nedlægges	Nej
Gyllebeholder	01.01.1994	582/2.700		01.06.2006	Ja
Gyllebeholder	01.01.1998	790/3.130		01.06.2006	Ja
Gyllekanaler	01.01.1997	0/950	gyllebeholdere	-	
Gyllekanaler		0/150	gyllebeholdere	-	
Vaskeplads		75/0	gyllebeholdere	-	

Beholdere til opbevaring af husdyrgødning på mere end 100 m³ bliver kontrolleret hver 10 år af en autoriseret kontrollør. Gyllepumper er fjernet fra gylletanke, og al påfyldning af gyllevogne sker med sugepumpe.

⁹ Jf. Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand (med senere ændringer), skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand på mere end 100 m³ kontrolleres mindst hver 10 år af en autoriseret kontrollør.

Frederiksværkvej 2, 7441 Bording er beliggende i landzone. Ca. 35 ha af udspretningsarealerne grænser op til bymæssig bebyggelse (Bording Kirkeby). Samtlige udspretningsarealer ligger inden for en afstand af 5,1 km fra Frederiksværkvej 2, 7441 Bording.

2.3. Besætningssammensætning og staldtype

Ansøgers oplysninger

Besætningssammensætningen, fordelt på staldtype samt husdyrbrugets årlige produktion ved den nuværende og den ansøgte drift, fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Besætningssammensætning, staldtype og årlig produktion i nudrift og ansøgt drift, Frederiksværksvej 2, 7441 Bording.

Husdyrtype	Gulvtype	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Søer - farestald	Fuldspalter	500	35,05	485	34,00
Søer - farestald	Delvis spaltegulv 30-50 % fast gulv			115	8,06
Søer - løbe/drægtighedsstald	Delvis spaltegulv 50 % fast gulv	500	81,22	600	97,46
Smågrise, to-klimastald (7,2-30 kg)	Delvis spaltegulv 50 % fast gulv	11.000	50,77	7800	36,0
Slagtesvin / polte (30-105 kg)	Drænet gulv + spalter (33 %/ 67 %)			1750	47,57
Slagtesvin / polte (30-105 kg)	Delvis spaltegulv, 25 - 49% fast gulv			6050	164,45
Slagtesvin / polte (30-102 kg)	Drænet gulv + spalter (33 % / 67 %)	1750	44,94		
Polte (30-94,6 kg)	Delvis spaltegulv, 25 - 49% fast gulv	4000	87,93		
I alt			299,91		387,54

* jf. ansøgningssystemet

Svineproduktionen er en opformeringsbesætning, hvorfra der sælges sopolte til avl.

Da denne produktionsform er væsentlig anderledes end almindelig soproduktion med smågrise og slagtesvin til opfedning, vil antallet af producerede dyr indenfor polte og slagtesvin variere en del fra år til år.

Årsagen til denne variation skyldes, at antallet af sopolte og den gennemsnitlige alder på dem, altid varierer noget fra år til år. Derfor vil forholdet mellem producerede DE i sopolte og slagtesvin også variere fra år til år. Da der er høje veterinære sundhedskrav i avls- og opformeringsbesætninger, vil der altid være risiko for periodiske salgsstop, som vil påvirke antal producerede slagtesvin på ejendommen.

Kommunens vurdering

For et husdyrbrug kan der være en vis variation i den årlige produktion og i fordelingen af de enkelte dyretyper hen over året. Miljøpåvirkningen er forskellig fra dyretype til dyretype og fra stalddtype til stalddtype, hvorfor miljøvurderingen afhænger af dyresammensætning og fordeling på stalddtype. Miljøvurderingen er foretaget ud fra en besætning med en årlig produktion, som angivet i tabel 4, på **maksimalt 387,54 DE**.

Det forudsættes at den årlige produktion:

- maksimalt varierer 10 DE indenfor dyretyperne
- ikke overstiger 387,54 DE
- sker jævnt fordelt over året.

2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg

Ansøgers oplysninger

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende stalddtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 41.740,18 kg N og 8.675,63 kg P.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3, og husdyrproduktionens tilførsel til anlæggene er opgjort i tabel 4b:

Tabel 4b. Tilførsel til opbevaringsanlæg.

Tilførsel	m ³ /år	Opbevaringskapacitet (mdr.)
Gylle	7.393	
Rengøring	555	
Vandspild	702	
Regnvand fra pladser	30	
Ialt	8.680	9,6

Gyllen nedfældes typisk til vårsæd og slangeudlægges i vintersæd. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, hvor der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lign. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Kommunens vurdering

Ifølge *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. Husdyrbruget råder over 6.930 m³ opbevaringskapacitet. På den baggrund vurderes den opgivne 9,6 måneders opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig.

Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler
- at overholdelsen af de generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen vil medvirke til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget opfylder det generelle reduktionskrav på 20 % med hensyn til ammoniakfordampning fra stalde og lagre i forhold til det pågældende referencestaldsystem - jf. bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.*

Det generelle ammoniak-reduktionskrav samt kommunens BAT-niveau for ammoniak overholdes ved etablering af teltoverdækning på de 2 gylletanke og at der etableres gyllekøling i den nye drægtighedsstald. Der er regnet med, at ammoniakreduktionen er 11,0 % jf. BAT-bladet "gyllekøling i svinestalde sv.st.01" af 19-5-2009.

Af tabel 5 fremgår størrelsen af ammoniakfordampningen fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager omregnet til kg kvælstof (N) pr. år

Staldanlæg, eksisterende uændrede produktion	ca. 4052,3 kg N/år
Staldanlæg, udvidelsen / ændring	ca. 1885,6 kg N/år
Gyllebeholdere, efter projektets gennemførelse	ca. 417,7 kg N/år
Samlet ammoniakfordampning fra stald og lager efter projektets gennemførelse:	ca. 6.355,6 kg N/år
Meremission fra anlæg efter udvidelse/ændring	ca. 1126,1 kg N/år

Redegørelse for anvendelse af bedst tilgængelig teknik

Opbevaring af gødning:

- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er tale om stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tankene hvert 10 år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge et af følgende:

- et fast låg, tag eller en teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, naturlig udtørringsskorpe, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA) eller ekspanderet polystyren (EPS).

Teltoverdækning af gylletanke (BAT)

Der etableres teltoverdækning på de 2 eksisterende gylletanke. Overdækningerne anvendes som virkemiddel til opnåelse af BAT-niveauet for ammoniak.

Renovering af stalde

De eksisterende stalde renoveres efter behov, og nogle af staldafsnittene renoveres i forbindelse med denne udvidelse. De eksisterende drægtighedsstalde renoveres til løsgående søer, så de derved også lever op til de dyrevelfærdsmæssige krav der er gældende fra 2013.

De lever alle i dag op til BAT-kravene (jf. Bref dokumentet).

Staldteknologier

Redegørelse for anvendelse af BAT generelt (svin):

Med henblik på at reducere NH₃-emissionen fra staldanlægget er det i henhold til BREF (2003) generelt BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske NH₃-fordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre.

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT:

- et fuld- eller delspaltegulv med et vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle
- et delspaltegulv og en reduceret gødningskanal
- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

I følge Dansk svineproduktion er de 2 sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet indpas herhjemme.

Der er pt. 3 BAT-blade, hvor version 2 har været i høring til 15. april 2009. Den endelige udgave forventes at foreligge snarest:

- Køling af gylle (Sv.St.01:v2.04-09)
- Forsuring af svinegylle (Sl.St.02:v2.04-09)
- Luftrensning med syre (Sl.St.02:v2.04-09)

Disse Bat-blade afløser de gamle Bat-byggeblade og Bat-kandidater: gyllekøling (106.04-53 og 106.01-51), forsuring (106.04-54 og 106.04-56) og luftrensning med syre (106.04-57).

Derudover er der følgende gamle Bat-byggeblade, som ikke bliver revurderet:

- Slagtesvin: delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52)

- Smågrise: to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52)
- Diegivende søer: faresti med delvist spaltegulv (106.02-51).

Hvorvidt de gamle Bat-blade stadig beskriver en Bat-teknologi vides pt. ikke. Der er dog ikke tvivl om, at der fra de 3 ovennævnte gulvtyper er en lavere ammoniakfordampning end fra et fuldspaltet gulv.

Da et fuldspaltet gulv jf. Bref-dokumentet fra 2003 er at betragte som BAT, vil de 3 ovennævnte gulvtyper kunne opfylde Bat-kravet om anvendelse af teknologi med lavere NH₃-fordampning.

Valg af teknologi:

Gyllekøling

Der nedstøbes køleslanger i gyllekanalerne i den nye drægtighedsstald. Formålet er, at anvende overskudsvarmen fra gyllekølingen og bruge den til opvarmningsformål. Der etableres teltoverdækning på de 2 eksisterende gylletanke. Overdækningerne anvendes som virkemiddel til opnåelse af BAT-niveauet for ammoniak.

Køleeffekten beregnes ud fra følgende formel (formel 1 jf. Bat-bladet):

$$\text{Reduktion (\%)} = -0,008x^2 + 1,5x, \quad \text{hvor } x = \text{køleeffekten (W/m}^2\text{)}$$

$$11 = -0,008 x^2 + 1,5 x$$

$$x = 7,7 \text{ W/m}^2$$

Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 2,5 kW. Sættes en varmepumpe med en større køleeffekt på anlægget, bliver den faktiske driftstid kortere. Det vil først være muligt, at beregne den faktiske driftstid, når størrelsen på pumpen kendes.

Gyllekøling giver den miljømæssig gevinst, at det nedsætter ammoniakfordampningen, og herved forbedrer klimaet i svinestalden og i det omgivende miljø. Derudover kan en del af det nuværende olieforbrug erstattes med CO₂-neutral energi.

Gyllekøling anvendes i denne situation til at nå målet om 20% ammoniakreduktion fra stald og lager, og der regnes med en 11% ammoniakreduktion jf. BAT-byggeblad 106.01-51.

Det vil ikke være økonomisk rentabelt ud fra et proportionalitetssynspunkt, at etablere gyllekøling i eksisterende stalde, da gulvet i gyllekanalerne skal brydes op.

Der vil heller ikke kunne findes anvendelse for så meget varme i produktionen, og det vil være miljømæssigt ukorrekt at bruge energi på at producere varme, der ikke anvendes.

Tankoverdækning

Der er valgt en løsning med teltoverdækning af de to eksisterende gylletanke.

Fravalg af staldteknologi – under hensyntagen til proportionalitetsprincippet.

Forsuring

Inden for svinebrug har svovlsyrebehandling af gylle betegnelsen BAT-kandidat jf. BAT-byggeblad 103.04-54 og 106.04-56. Det indikerer, at miljøeffekten i forhold til udgiften er høj.

BAT-byggebladene bygger på slagtesvinebesætninger på henholdsvis delvis spaltegulv og drænet gulv, hvor der er betydelige mængder ammoniak at reducere på.

Der er ikke de samme ammoniakmængder i en sobesætning, hvilket yderligere fordyrer forsuringen beregnet pr. kg reduceret N.

Rørføringen i de eksisterende stalde betyder, at der ikke vil kunne etableres gylleforsuring på det eksisterende anlæg. Der vil heller ikke kunne etableres gylleforsuring på drægtighedsstalden, da der er tale om et system med linespil og skraber i kanalerne.

Da udvidelsen bygger på gylleaftalearealer kommer fortjenesten i form af mere kvælstof i gyllen ikke den pågældende landmand til gode, og prisen pr. kg reduceret N vil være betydelig højere.

Disse forhold medfører, at der ikke er tale om proportionalitet ved indførelse af denne teknologi på ejendommen, og teknologien kan derfor ikke betegnes som BAT på denne ejendom.

Det er så heller ikke muligt at indføre denne teknologi på ejendommen.

Benzoesyre

Benzoesyren er fravalgt, da det ifølge foderplanen og ved det, at der anvendes vådfoder ikke er mulighed for tilsætning af Benzoesyre.

Der anvendes syre, men det er myresyre, og der er ikke dokumentation for at denne syre har samme effekt på ammoniakreduktionen som benzoesyre.

Luftrensning

I det nye Bat-blad (Sl.St.02:v2.04-09) står der, at kemisk luftrensning stadig er på forsøgsstadiet. Et anlæg, der ikke er længere fremme i udviklingen, kan ikke være BAT-teknologi.

Der er ikke længere danske firmaer, der forhandler teknologien, hvilket gør det til en usikker investering mht. til efterfølgende service, reservedele mv. De hollandske typer på markedet har ydermere ikke været afprøvet under danske forhold, hvilket gør, at teknologien endnu ikke kan anbefales.

Der etableres ikke kemisk eller biologisk luftrensning i hverken nye eller gamle staldanlæg. Kemisk luftrensning af 60% af afgangsluften er omtalt i BAT-byggeblad 106.04-58 (arkiveret 2007) med en reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 50% og en meromkostning på ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin.

Biologisk luftrensning har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat intenst på udviklingen af driftsikre anlæg til

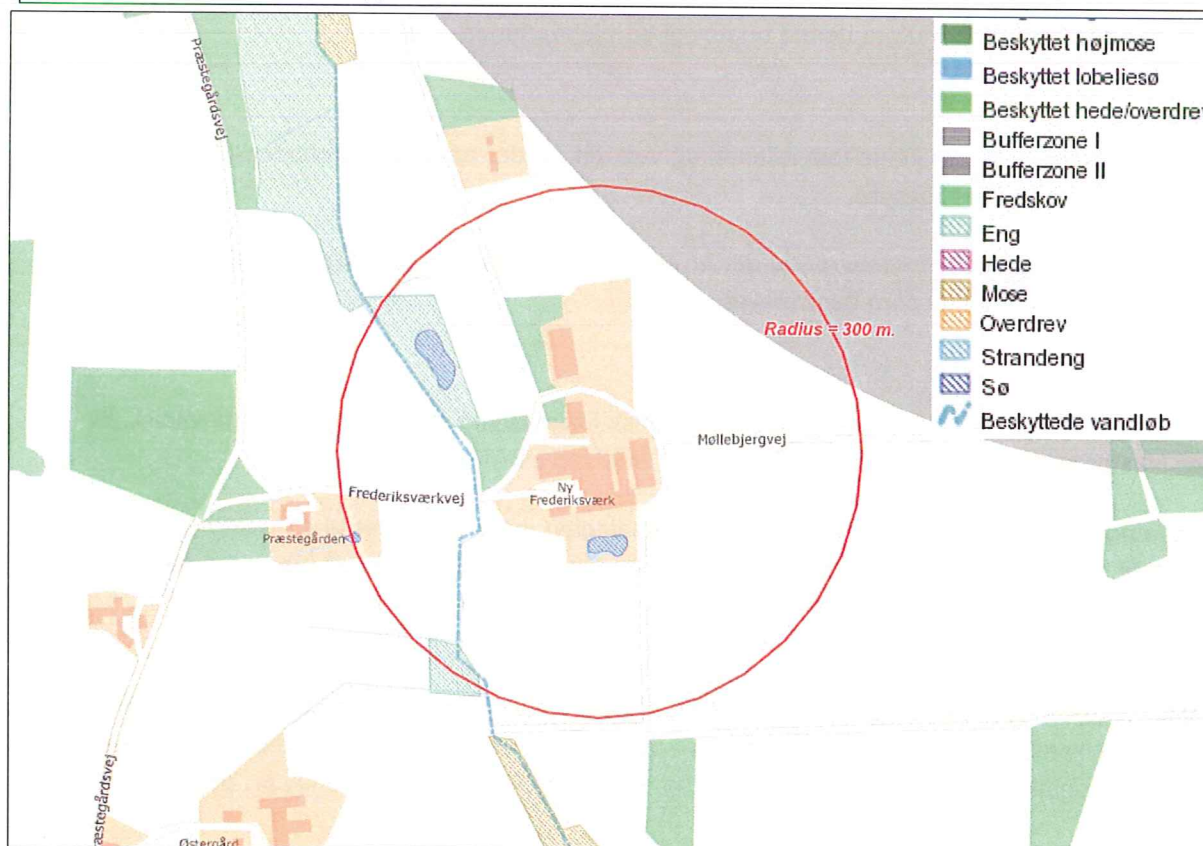
kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

2.5.1. Ammoniak og natur

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakfordampningen fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition (kvælstofnedfald), som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

Jævnfør *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, må der ikke foretages ændringer eller udvidelser af husdyrbrug, der ligger mindre end 300 meter fra de naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, hvis det pågældende projekt giver anledning til øget ammoniakfordampning fra produktionsanlægget. Derudover foreskriver de generelle beskyttelsesniveauer, hvor meget ammoniakudledningen maksimalt må øges fra et produktionsanlæg, der ligger mellem 300 og 1.000 meter fra de nævnte naturtyper.

*Kort 1: Naturtyper beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven og § 7 i Lov om Miljøgodkendelse af husdyrbrug.
Copyright: KMS, nord ↑*

Inden for 1.000 meters afstand fra husdyrbrugets anlæg findes der ingen naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, og anlægget ligger uden for begge bufferzoner til § 7-områder. Nærmeste § 7-beskyttede område er en hede og ligger ca. 1.150 m nordøst for anlægget.

Der findes dog flere områder tæt på ejendommen, som er registreret som beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven¹⁰. Indenfor 200 m fra ejendommen ligger en beskyttet sø mod syd, et vandløb mod vest samt et eng- og søområde mod nordvest, se kort 1 ovenfor. Langs med den beskyttede å indenfor 1.000 m fra ejendommen ses flere småsøer og eng- og moseområder, der alle er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven.

Nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 5 km nordøst for anlægget. Det drejer sig om Habitatområde H228 Stenholt Skov og Stenholt Mose, der blandt andet er udpeget på grund af forekomster af lobeliesøer, tørre dværgbuskesamfund, nedbrudte højmoser og stilkegeskove.

Pga. den store afstand til nærmeste Natura 2000-område vil projektet ikke kunne få væsentlige konsekvenser for udpegningsgrundlaget.

Ikast-Brande kommune konstaterer

- At der indenfor 1.000 m ikke findes naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*
- At der indenfor 300 m findes flere § 3 beskyttede naturtyper
- At nærmeste § 7 beskyttede naturtype er en hede og ligger 1.150 m nordøst for husdyrbrugets anlæg
- At nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 5 km fra husdyrbrugets anlæg

Kommunens samlede vurdering i forhold ammoniakfordampning fra anlæg

Det generelle ammoniakreduktionskrav, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, er ifølge ansøgningen med de tilhørende beregninger overholdt.

Faktaboks

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter - ifølge intentionerne bag *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - som udgangspunkt de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugs produktionsanlæg.

¹⁰ *Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, lovbekendtgørelse nr. 1042 af 20. oktober 2008.*

Ikast-Brande Kommune har bedt om beregning af ammoniakdepositionen i eng- og søområdet ca. 80 meter nordvest for ejendommen, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording. Beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk kan ikke regne på ammoniakdepositionen i områder nærmere end 300 meter fra anlægget, hvorfor ammoniakdepositionen er beregnet ca. 345 meter nordvest for ejendommen. Beregninger foretaget i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk viser, at højeste merdeposition i eng- og søområdet ca. 345 meter fra anlægget efter udvidelsen vil være 0,4 kg N/ha.

Nærmere anlægget end 300 meter ligger beskyttede kulturrenge (DB_Ident: 200152146 og 200152075) samt to søer. Søen nærmest anlægget er anlagt omkring 1980. Søen længst væk er anlagt omkring 1994 med dispensation fra Ringkjøbing Amt i 1992. Begge søer bærer præg af at være næringsbelastede. Kulturrenge har en tålegrænse, der ligger i intervallet 20-25 kg N/ha/år. I 2007 lå den gennemsnitlige baggrundsbelastning for kvælstof på 14 kg N/ha/år. I 2006 var den 19 kg N/ha/år. Gennemsnittet ligger på 16,5 kg N/ha/år. Kommunen vurderer således, at selv om kulturrenge og søer vil modtage mere end 0,4 kg N/ha/år ekstra efter udvidelsen, så vil det ikke påvirke arealerne i væsentlig grad, da arealernes nedre tålegrænse ikke vil være overskredet.

Mod nord ligger et område som er udpeget som særligt værdifuldt moseområde pga. forekomst af engblomme konstateret i 1998. Ved senere eftersøgninger har man desværre ikke genfundet arten. Engblomme kan sagtens være i området og det vurderes stadig at området har et stort naturpotentiale. Engblomme vokser på lokaliteter med moderat kvælstofindhold. Tålegrænsen for områder med engblomme vurderes at ligge i intervallet 15-25 kg N/ha/år. Da udvidelsen vil forårsage en merdeposition på mindre end 0,4 kg N/ha/år, får det meget ringe betydning for muligheden for at udnytte naturpotentialet i området.

Det er ikke usandsynligt at der lever spidssnudet frø og stor vandsalamander indenfor 1000 meter fra anlægget, men det vurderes, at projektet ikke vil få væsentlige negative konsekvenser for deres levesteder. Ej heller for sydflagermus, odder og markfirben.

Der er i øvrigt ikke kendskab til sjældne plante- og dyrearter i området, som kræver særlig opmærksomhed.

Ikast-Brande Kommune vurderer i det konkrete tilfælde, at de naturarealer, som ligger i nærområdet omkring produktionsanlægget, ikke er så kvælstoffølsomme, at der skal stilles yderligere vilkår for at beskytte de pågældende naturområder tilstrækkeligt imod kvælstofpåvirkning fra produktionsanlægget.

Ikast-Brande Kommune har i sin vurdering lagt vægt på, at den fremherskende vindretning er fra vest og at ammoniakdepositionen derfor må forventes at være mest markant øst for produktionsanlægget på Frederiksværkvej 2. Dog om sommeren, hvor ammoniakfordampningen er størst, er vindretningen ofte fra sydøst eller øst.

Den reelle ammoniakfordampning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakfordampningen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, hvor på husdyrgødningen afsættes i staldene. Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbåret kvælstof fra produktionsanlægget minimeres.
- at ammoniakfordampningen fra produktionsanlægget i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget

Ansøgers oplysninger

Den primære kilde til lugt fra husdyrbruget er fra ventilation af staldene. Alt ventilation i alle produktionsanlæg er mekanisk (undertryksanlæg med luftindtag i gennem vægventiler). Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret.

Tabel 6 viser de beregnede geneafstande med hensyn til lugt fra staldene efter projektets gennemførelse, som er fremkommet ved brug af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 6. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, meter	Vægtet gennemsnitsafstand fra staldene, meter
Byzone	690,07	770,13
Samlet bebyggelse	515,83	> 1,2 x geneafstanden.
Enkeltbolig	229,55	> 1,2 x geneafstanden.

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* i forhold til de tre områdetyper, således overholdt.

Kommunens vurdering

Faktaboks

I *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E¹¹ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den

¹¹ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E/m^3 ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 m fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 DE. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 m fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* - i forhold til de tre områdetyper - overholdt i det konkrete tilfælde.

I bekendtgørelsens bilag 3 er fastsat det landsdækkende beskyttelsesniveau for lugt, der skal anvendes i kommunernes vurdering af, om der er væsentlige lugtgener i forbindelse med udvidelse af et husdyrbrug. Det fremgår af reglerne, at dette beskyttelsesniveau som udgangspunkt er tilstrækkeligt til at sikre omgivelserne imod væsentlige lugtgener.

Ifølge beskyttelsesniveauet skal projektet overholde bestemte lugtgeneafstande, hvis længde afhænger af forskellige områders lugtfølsomhed. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere toleranceterskel end beboere i byområder. Lugtgeneafstandene beregnes i ansøgningsystemet efter to forskellige metoder, hhv. den ny lugtvejledning, der er beskrevet i "Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, og FMK-vejledningen (Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde" udgivet af FMK, 2. udgave). Det er de længste beregnede lugtgeneafstande, der skal overholdes.

Ifølge beregningerne udført i ansøgningskemaet vil geneafstandene i forhold til byzone være 688,81 meter, samlet bebyggelse 514,84 meter og enkelt bolig 229,85 meter. Genekriterierne er overholdt, da der ikke er en nabobeboelse eller samlet bebyggelse indenfor 1,2 gange geneafstanden. Til byzonen er den korrigerede geneafstand kortere end den vægtede gennemsnitsafstand. Ved lugtberegning regnes fra midten af den samlede bygningsmasse med dyr. Derfor er afstanden anderledes end på kortbilag H.

Lugtgeneafstandene har ikke skullet forøges af hensyn til vurdering af den kumulative effekt fra andre husdyrbrug. Selv om staldanlægget ligger nord for den pågældende enkeltbolig, er lugtgenekriteriet ifølge beregningsmodellen opfyldt uden at korrigere for staldanlæggets beliggenhed nord for enkeltboligen.

Ud over de mulige lugtgener fra staldanlægget kan der forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring af gyllebeholderne og øvrig gyllehåndtering. Gylleomrøring og øvrig gyllehåndtering sker primært i forbindelse med udbringningen, der hovedsageligt sker om foråret.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som gylleomrøring og gylleudbringning foretages i. Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse ikke vil medføre væsentlige, forøgede lugtgener fra produktionsanlægget
- at de væsentligste lugtgener fra produktionsanlægget vil ske i forbindelse med gyllehåndtering, mens lugtgenerne vil være mere begrænsede fra staldene generelt.
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår 2.11 og 2.11 for miljøgodkendelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra produktionsanlægget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes, og lugtgenegrænserne dermed ikke overskrides i mere end 1 % af tiden.

2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget

2.7.1. Vandforbrug

Ansøgers oplysninger

På husdyrbruget sker der indvinding af vand til staldanlæg og markvanding fra anlæg som beskrevet i tabel 7.

Tabel 7. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg

Boring/vandværk	Anlægsnr.	Indvindings- till. (m ³)	Forbrug 2007 (m ³)
Husholdning, privat almen vandforsyning	14, kortbilag A		170
Staldanlæg, privat almen vandforsyning	14, kortbilag A		7.000
Markvanding 1 ved Frederiksværkvej 2		109.000	127.450
Markvanding 2 ved Klochsvej 39		52.000	Indeholdt i forbruget for markvanding 2

Tabel 8 Husdyrbrugets forbrug af vand i staldanlæg i nudrift og ansøgt drift

Ressource	Forbrug, nudrift (m³)	Forbrug, ansøgt drift (m³)	Ændring (%)
Vandforbrug til drikkevand	6374	7429	+17
Vandforbrug til rengøring	534	555	+4
Vandspild	597	702	+18
Ialt	7505	8686	+16

Redegørelse for anvendelse af bedst tilgængelig teknik

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:

- rengøring af dyrestald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch. Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- detektering og reparation af lækager.
- Der rengøres i drægtighedsstaldene 4-6 gange årligt. I farestaldene rengøres før indsættelse af en ny so i stien (ca. 25-30 stier/uge). Der rengøres en klimasektion hver uge og polte/slagtesvinestaldene efter hvert hold. Der anvendes iblødsætningsanlæg, som foregår via computerstyring, og som derved medfører et lavere vandforbrug, da skidt er nemmere at vaske af. Der køres med effektive højtryksrensere og derved får man igen lavere vandforbrug.
- Gangarealer og vægge vaskes hver uge.
- Drikkeniplerne i de nye stalde placeres over fodertrugene, hvilket mindsker vandspildet.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Kommunens bemærkninger

Det fremgår af tabel 8, at vandforbruget på ejendommen forventes at stige med ca. 16 % i ansøgt drift. Det øgede vandforbrug i staldanlægget afspejler det faktum, at der kommer flere søer og slagtesvin på ejendommen – disse dyr har et større vandforbrug end smågrisene. At forskellen imidlertid ikke er større skyldes, at der ved ansøgt drift vil være 3.200 stk. færre smågrise på ejendommen. Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til vandforbrug, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at tiltag til at mindske drikkevandsspild og forbrug af vand til vask, iblødsætning og overbrusning i videst mulig omfang vil blive imødegået, og at der ikke vil forekomme et overforbrug af vand på ejendommen. Forbruget af vand registreres årligt, jf. vilkår 3.1.

2.7.2. Afledning af vand

2.7.2.1. Sanitært spildevand

Ansøgers oplysninger

Spildevand fra beboelse og medhjælperbolig, samt vand fra støvlevask i forrum/kontor ledes et til godkendt nedsivningsanlæg.

Kommunen konstaterer/vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at forholdene til afledning af spildevand er i orden. På kortbilag A fremgår retning af dræn til nedsivning.

2.7.2.2. Spildevand fra rengøring

Ansøgers oplysninger

Vaske- og rengøringsvand fra produktionen samt drikkevandsspild ledes til gyllebeholder, anslået mængde udgør 1.257 m³ i ansøgt produktion. Den ekstra mængde spildevand fra vask og rengøring af ny løbe/drægtighedsstald tilledes gyllebeholderne på ejendommen.

Kommunens vurdering

Mængden af spildevand fra rengøring og drikkevandsspild er iberegnet den mængde gylle der tilledes gyllebeholderne på ejendommen, jævnfør tabel 4b. Ifølge *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. På den baggrund vurderes den opgivne 9,6 måneders opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig.

2.7.2.3. Tagvand

Ansøgers oplysninger

Tagvandet fra staldene ledes til nedsivning i jorden (sivedræn).

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at tagnedløbsbrønde og brønde i øvrigt indenfor 15 meter fra staldene, gyllebeholdere, påfyldningspladser, vaskepladser, foderalder og lignende, hvor der ligger foderspild eller andet organisk materiale er eller bliver ført mindst 10 cm over terræn, således at der ikke kan løbe overfladevand til dræn/vandløb fra disse.

Det vurderes, at afledning af spildevand er i overensstemmelse med husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der stilles ikke skærpede vilkår.

2.7.2.4. Befæstede arealer

Ansøgers oplysninger

Der er etableret vaskeplads til brug ved vask af maskiner. Pladsen bruges også til påfyldning af marksprøjte. Der er afløb til gyllebeholder. Vaskepladsen er placeret nord for maskinhuset.

Kommunens vurdering

Det vurderes, at afledning af vand fra vaskepladsen er i overensstemmelse med husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der stilles ikke skærpede vilkår.

2.7.3. Energiforbrug

Ansøgers oplysninger

Hele ejendommen er for nylig blevet gennemgået af en energikonsulent for at finde eventuelle måder til energibesparelse i bedriften.

Husdyrbrugets energiforbrug ved den nuværende drift og efter gennemførelse af det ansøgte projekt fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift

Ressource	Forbrug, nudrift	Forbrug, ansøgt drift	Ændring (%)
Elforbrug (kWh)	310.000	310.000	0
Elforbrug (kWh) til markvanding	102.000	102.000	0
Dieselolie (L)	24.385	24.385	0
Olie til opvarmning af stuehus, medhjælperbolig samt stald 8	50.000	<50.000	*

*Der etableres gyllekøling i den nye drægtighedsstald. Varmen fra anlægget vil kunne erstatte en del eller muligvis hele det nuværende olieforbrug.

Redegørelse for anvendelse af bedst tilgængelig teknik

- Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet således, at afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

Lysen i poltestaldene er tændt i forbindelse med fodring og styres af foderstyringsystemet. I farestaldene og smågrisestaldene er lyset tændt i arbejdstiden. I drægtighedsstaldene er lyset styret af ur og det er ca. tændt 16 timer i døgnet. Lyset er under normale omstændigheder slukket om natten.

I forbindelse med vask af staldene vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Ventilationsanlægget i klimastaldene er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

I de øvrige stalde er der undertryk anlæg.

Gulvvarmetemperaturen i farestaldene sænkes i takt med at smågrisene vokser. Det giver en ikke ubetydelig energibesparelse.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Kommunens bemærkninger

Som det fremgår af tabel 9, vil forbruget af energi være forholdsvis uændret. Ventilationsbehovet skønnes ikke at ændre sig betydeligt. Behovet for fyringsolie forventes at falde fra det nuværende niveau idet der etableres gyllekøling i den nye løbe/drægtighedsstald. Denne varmekilde vil i uvis hvilken grad bidrage til opvarmningen af produktionsanlæg og privatbolig. Elforbruget skal registreres årligt, jf. vilkår 3.2, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers interesse, at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

2.7.4. Foderstoffer

Ansøgers oplysninger

Der fodres med vådfodringsanlæg i staldene. Foderet blandes på ejendommen i dertil indrettede vådfodertanke. Tankene er placeret i foderladen (bygning 10, kortbilag A)

Der er på ansøgningstidspunktet pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af beregningerne fra Svinerådgivning Vest i forbindelse med screeningen af 7. april 2003.

Kravene i nudrift, som er anvendt, er følgende:

Smågrise (7,2-30 kg): 2,01 FE/kg tilvækst og 4,55 g fosfor/FE.

Polte/slagtesvin (30-102 kg): 2,93 FE/kg tilvækst og 4,46 g fosfor/FE.

Polte (30-94,6 kg): 2,9 FE/kg tilvækst og 4,49 g fosfor/FE

Søer (fare-/og løbe/drægtighedsstald): 1340 FE/årsso og 4,26 g forfor/FE

I fremtiden anvendes ingen foderkorrektioner. Der er tale om en avlsbesætning, hvor det er vigtigt, at dyrene får alle de mineraler/vitaminer, de har brug for. Det er meget dyrt at gå på kompromis med det.

Der fasefodres, hvilket er et BAT-tiltag.

Fasefodring vil sige, at der anvendes blandinger, der indholdsmæssigt svarer til grisens behov og ydelsesniveau og dækker behovene på det givne stadie. Dette er med til at sikre et minimalt overskud af næringsstoffer, som ville kunne udskilles og ende i det omgivne miljø.

Det anvendte foder i besætningen indeholder fytase.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer, at tildeling og opbevaring af foder vil ske uden væsentlige miljømæssige gener.

2.7.5. Kemikalier m.v.

Ansøgers oplysninger

Diesel opbevares i 2500 liters tank i maskinhuset. Tanken er fra 2006. Olietønder med smøreolie er placeret i værksted, der er fliser under tønderne. Der placeres spildbakke under olietønden.

Kemikalier opbevares i et skab i kartoffelhuset (bygning 4a, kortbilag A)

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer, at håndtering og opbevaring af kemikalier m.v. vil foregå på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.7.6. Affald

Ansøgers oplysninger

- Olieaffald bortskaffes via Marius Christensen
- Jernaffald bortskaffes via jernhandler
- Medicinflasker, kanyler, knive bortskaffes til genbrugspladsen
- Brændbart affald bortskaffes via container som tømmes af Marius Christensen & Sønner A/S
- Selvdøde / aflivede dyr bortskaffes til DAKA
- Sprøjtemiddelrester bortskaffes til Genbrugspladsen
- Plastfolier afleveres på kommunens genbrugsplads.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer, at bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, og at bortskaffelse af øvrigt affald sker miljømæssigt forsvarligt, når Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald*¹² efterleves.

2.7.7. Skadedyr

Ansøgers oplysninger

Tilstedeværelse af skadegørere forebygges ved god orden og hygiejne i og omkring staldene, og eventuelle problemer bekæmpes omgående.

Der gælder også særligt skærpede krav til skadedyrsbekæmpelse, når der er tale om en opformerings-/avlsbesætning af hensyn til smitterisiko.

Fluebekæmpelse er omfattet af BAT-krav. Dette imødekommes ved anvendelse af rovfluer i stalde til bekæmpelse af fluer. Flueplage forebygges desuden ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring og ved jævnlig udslusning af gyllen.

Der er tegnet kontrakt med et anerkendt rottebekæmpelsesfirma (Mortalin) om udlægning og udskiftning af gift i dertil indrettede kasser.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og skadedyr på husdyrbruget, og at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der holdes pænt og ryddeligt omkring ejendommen. Dette og generelt god hygiejne sikrer omkringboende mod gener fra skadedyr.

Der henvises i øvrigt til vilkår 2.10 og 4.1.

2.7.8. Støv

Ansøgers oplysninger

Der fodres i staldene med vådfodringsanlæg for bl.a. at minimere støvgener.

Kommunens vurdering

I forbindelse med levering af foderkomponenter kan der forekomme støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da blandingen i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en væsentlig forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen.

---

¹² Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald* kan findes på:

[http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ - erhvervsaffald.pdf](http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ_-_erhvervsaffald.pdf) .

Ikast-Brande Kommune vurderer, at eventuel støvafgivelse fra produktionsanlægget ikke vil medføre væsentlige gener ved nabobeboelser og uden for bedriftens arealer i øvrigt.

2.7.9. Støj

Ansøgers oplysninger

Der kan forventes støj fra transporter til og fra ejendommen. Adgangsvejen til ejendommen går fra Klochsvej eller Skyggevej via Præstegårdsvej til Frederiksværkvej. Transporter af foder, dyr og maskiner vil forårsage støj ved de boliger der passerer. Der vil endvidere være svag støj fra staldenes ventilationsanlæg. Desuden vil der kunne forventes støj fra 2 blæsere (henholdsvis 15 kw og 30 kw) til korntørring ca. 2 måneder om året.

Der har ikke tidligere være klager over støj fra bedriften. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er, eller forventes at blive et problem for de omkringboende.

Kommunens vurdering

Ejendommens støjkloder er hovedsageligt ventilationsanlægget, gyllepumpen, fodringsanlægget, flytning af dyr, samt den daglige brug af traktor og transporter til og fra ejendommen. Blandeanlægget til foder er placeret inde i foderladen, hvorfor støjniveauet forventes at være svagt.

Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde (eksempelvis gylleudbringning og efterårsarbejde i marken), der går udover dagtimerne.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjafgivelsen fra husdyrbrugets produktionsanlæg generelt vil være lavt. Eventuel støj fra bedriftens interne transporter samt støj fra de forskellige transporter til og fra anlægget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transporter øges i forbindelse med produktionsudvidelsen – se afsnit 2.7.11. Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjen fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener ved de omkringliggende nabobeboelser. Såfremt der indkommer klager over støj fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter, vil kommunen indhente dokumentation for, hvorvidt de specifikke krav, som fremgår af vilkår 5.1, overholdes.

2.7.10. Lys

Ansøgers oplysninger

Lyset i poltestaldene er tændt i forbindelse med fodring og styres af foderstyringssystemet. I farestaldene og smågrisestaldene er lyset tændt i arbejdstiden. I drægtighedsstaldene er lyset styret af ur og det er ca. tændt 16 timer i døgnet. Lyset er under normale omstændigheder slukket om natten.

Der sidder ca. 20 neonrør placeret udendørs på bygningerne. Lyset er bevægelses- og/eller daglysstyret via sensorer.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at anvendelsen af lys i forbindelse med husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt.

2.7.11. Transporter til og fra anlægget

Ansøgers oplysninger

Adgangsvejen til ejendommen går fra Klochsvej eller Skyggevej via Præstegårdsvej til Frederiksværkvej. Transporter af foder, dyr og maskiner vil forårsage støj ved de boliger der passeres. Der forventes årligt ca. 450 gylletransporter, ca. 336 dyretransporter og 50 fodertransporter. Herudover vil der være den almindelige traktorkørsel/arbejde med landbrugsmaskiner som følger årets gang i marken. Støjen vil normalt forekomme indenfor tidsrummet 7.00 – 18.00.

Sørne køres til omlæsseplads ved Præstegårdsvej hver søndag aften i tidsrummet fra kl. 22.00 til 02.00. Slagtesvin og polte køres til omlæssepladsen mandag til fredag i perioden fra kl. 04.00 til 09.00. Der passeres tæt forbi Præstegårdsvej 6. Her står svinene maksimalt 3 timer indtil de afhentes af vognmanden som første læs til slagteriet. Dette er nødvendigt af hensyn til SPF status og smittebeskyttelse.

Tabel 10. Samlet oversigt over det årlige antal transporter samt transporttype

Transporttype	Nudrift (antal pr. år)	Ansøgt drift (antal pr. år)	Forskel (antal pr. år)
Husdyrgødning	450	450	0
Foder	50	50	0
Dieselolie	8	8	0
Handelsgødning	Henter de selv	Henter de selv	0
Husdyr til og fra ejendommen	180	180	0
Døde dyr	52	52	0
Spf-transport (avlsvin)	104	156	52
Dagrenovation	26	26	0
I alt:	870	922	52

Det samlede antal transporter til og fra produktionsanlægget øges med 52, svarende til ca. 6 % i forbindelse med projektets gennemførelse.

Se derudover kortbilag G over transportveje til og fra ejendommen.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes. At der ikke bliver flere fodertransporter tilskriver Ikast-Brande Kommune, at foderleverancerne effektiviseres, dvs. der leveres mere foder pr. gang.

3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT – i forhold til anlægget

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet¹³), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

I BAT-byggeblade¹⁴ er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store mer-udgifterne

---

¹³ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

¹⁴ BAT-Byggeblade er en samling af byggeblade med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion.

eventuelt vil være. Bladene er ikke blevet opdateret siden 2004 og bør kun betragtes som vejledende. Miljøstyrelsen har endvidere oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik, fordring m.v. i BAT-byggeblade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

3.1. Management

Ansøgers BAT-redegørelse

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.

Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

3.2. BAT i forhold til foder

Ansøgers BAT-redegørelse

Der fasefodres, hvilket er et BAT-tiltag.

3.3. BAT i forhold til staldindretning

Ansøgers BAT-redegørelse

De eksisterende drægtighedsstalder renoveres til løsgående søer, så de derved også lever op til de dyrevelfærdsmæssige krav, der er gældende fra 2013.

Alle stalder lever i dag op til BAT-kravene (jf. Bref dokumentet).

Der nedstøbes køleslanger i gyllekanalerne i den nye drægtighedsstald. Formålet er, at anvende overskudsvarmen fra gyllekølingen og bruger den til opvarmningsformål.

Gyllekøling giver den miljømæssig gevinst, at det nedsætter ammoniakfordampningen, og herved forbedrer klimaet i svinestalden og i det omgivende miljø. Derudover kan en del af det nuværende olieforbrug erstattes med CO₂-neutral energi.

Gyllekøling anvendes i denne situation til at nå målet om 20% ammoniakreduktion fra stald og lager, og der regnes med en 11% ammoniakreduktion jf. BAT-byggeblad 106.01-51.

Det vil ikke være økonomisk rentabelt ud fra et proportionalitetssynspunkt, at etablere gyllekøling i eksisterende stalder, da gulvet i gyllekanalerne skal brydes op.

Der vil heller ikke kunne findes anvendelse for så meget varme i produktionen, og det vil være miljømæssigt ukorrekt at bruge energi på at producere varme, der ikke anvendes.

I det nye Bat-blad (SI.St.02:v2.04-09) står der, at kemisk luftrensning stadig er på forsøgsstadiet. Et anlæg, der ikke er længere fremme i udviklingen, kan ikke være BAT-teknologi.

Der er ikke længere danske firmaer, der forhandler teknologien, hvilket gør det til en usikker investering mht. til efterfølgende service, reservedele mv. De hollandske typer på markedet har

ydermere ikke været afprøvet under danske forhold, hvilket gør, at teknologien endnu ikke kan anbefales.

Der etableres ikke kemisk eller biologisk luftrensning i hverken nye eller gamle staldanlæg.

Kemisk luftrensning af 60% af afgangsluften er omtalt i BAT-byggeblad 106.04-58 (arkiveret 2007) med en reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 50% og en meromkostning på ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin.

Biologisk luftrensning har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat intenst på udviklingen af driftsikre anlæg til kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug

Ansøgers BAT-redegørelse

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:

Rengøring af dyrestald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch.

Der rengøres i drægtighedsstaldene 4-6 gange årligt. I farestaldene rengøres før indsættelse af en ny so i stien (ca. 25-30 stier/uge). Der rengøres en klimasektion hver uge og polte/slagtesvinestaldene efter hvert hold. Der anvendes iblødsætningsanlæg, som foregår via computerstyring, og som derved medfører et lavere vandforbrug, da skidt er nemmere at vaske af. Der køres med effektive højtryksrensere, og derved får man igen lavere vandforbrug.

Gangarealer og vægge vaskes hver uge.

Drikkeniplerne i de nye stalde placeres over fodertrugene, hvilket mindsker vandspildet.

Hele ejendommen er for nylig blevet gennemgået af en energikonsulent for at finde muligheder for energibesparelse på bedriften.

Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer

Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

Lyset i poltestaldene er tændt i forbindelse med fodring og styres af foderstyringssystemet. I farestaldene og smågrisestaldene er lyset tændt i arbejdstiden. I drægtighedsstaldene er lyset styret af ur og det er ca. tændt 16 timer i døgnet. Lyset er under normale omstændigheder slukket om natten.

I forbindelse med vask af staldene vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Ventilationsanlægget i klimastaldene er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

I de øvrige stalde er der undertryksanlæg.

Gulvvarmetemperaturen i farestaldene sænkes, i takt med at smågrisene vokser. Det giver en ikke ubetydelig energibesparelse.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning

Ansøgers BAT-redegørelse

Der etableres teltoverdækning på de to gyllebeholdere.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der er tale om stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger.

Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.

Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at tankene hvert 10 år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Forsuring af gylle er ikke at betragte som BAT i en sobesætning, da der ikke kan etableres forsuring i en stald med linespil (mekanisk udmugning).

Rørføringen i de eksisterende stalde betyder, at der ikke vil kunne etableres gylleforsuring på det eksisterende anlæg. Der vil heller ikke kunne etableres gylleforsuring på drægtighedsstalden, da der er tale om et system med linespil og skraber i kanalerne.

Da udvidelsen bygger på gylleaftalearealer kommer fortjenesten i form af mere kvælstof i gyllen ikke den pågældende landmand til gode, og prisen pr. kg reduceret N vil være betydelig højere.

Disse forhold medfører, at der ikke er tale om proportionalitet ved indførelse af denne teknologi på ejendommen, og teknologien kan derfor ikke betegnes som BAT på denne ejendom.

Det er så heller ikke muligt at indføre denne teknologi på ejendommen.

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget

Management:

Godt landmandskab er en vigtig del af BAT. Selvom det er svært at kvantificere miljøfordele med hensyn til emissionsreduktioner eller reduktioner i brug af energi og vand, er det tydeligt, at ansvarsbevidst driftsledelse vil bidrage til en forbedret miljøpræstation for en bedrift med intensivt svineproduktion.

Til forbedring af den generelle miljøpræstation for et intensivt husdyrbrug, er det BAT at udføre alle følgende punkter, jf. BREF-dokumentet:

- identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne
- have en nød fremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt planlægge gødning af markerne korrekt
- planlægge gødning af markerne korrekt.

Journalføring over driftsforstyrrelser og uheld, mark- og gødningsplan, samt gødningsregnskab m.v. kan samtidig betragtes som BAT vilkår om management.

Vilkårene indeholder principper fra BREF-dokumentet om overvågning og kontrol med miljøparametre, optimering af brugen af næringsstoffer, samt uddannelse af personale.

Det vurderes, at husdyrbruget Frederiksværkvej 2, 7441 Bording anvender bedst tilgængelig teknik indenfor management på følgende punkter:

Der bliver udarbejdet en beredskabsplan. Der er stillet vilkår om at denne er godkendt af Ikast-Brande Kommune senest 6 måneder efter godkendelse er meldt.

Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på driftsanlæggene.

Der er sket en vurdering af tidshorizonten for større reovering af driftsinventar og driftsbygninger idet anlægget samtidig med at udvide dyreholdet reoverer staldene, så de lovmæssige ændringer gældende fra 2013, som forbyder bundne søer udover de 4 uger i forbindelse med løbningen, overholdes.

Der er SPF-sundhedsstyring

Foder:

BAT er bl.a. effektiv fodring af dyr. Formålet med den effektive fodring er at tilføre den nødvendige mængde af nettoenergi, vigtige aminosyrer, mineraler, sporstoffer samt vitaminer med henblik på vækst eller reproduktion og samtidig mindske indholdet af næringsstoffer i gødningen. En anvendt teknik for at mindske udskillelse af næringsstoffer (N og P) i gødning fra svin er 'ernæringsstyring'. Formålet med ernæringsstyring er i højere grad at tilpasse foder til dyrenes behov i forskellige produktionsfaser og derved reducere kvælstof og fosforindholdet i urin og fæces. Fodringsmetoder kan omfatte fasefodring, sammensætning af foderet på baggrund af fordøjelige/disponible

næringsstoffer, brug af aminosyre-suppleret foder med lavt proteinindhold og brug af foder suppleret med højt indhold af fytase eller kost med højt fordøjelige uorganiske foderfosfater.

Af Miljøstyrelsens hjemmeside fremgår det, at der er planlagt BAT-standarder for både 1) brugen af fytase og 2) fasefodring.

Den ansøgte drift er baseret på fodring efter normerne for næringsstofbehov. Der foretages løbende fodertilpasninger i forhold til indholdet af fosfor og mængden af råprotein pr. FE_{sv}. Der bruges fasefodring, som tildeler svinene den nødvendige mængde protein og fosfor i forhold til deres vægt og der er tilsat fytase til foderet. Ved at tilsætte fytase til foderet opnås den effekt, at det naturligt forekommende fosfor i foderet, der er bundet som fytat, lettere bliver tilgængelig for dyret. Anvendelsen af fytase i foderet medfører en bedre fosforudnyttelse af foderet, hvorved tilsætning af fosfor kan reduceres, hvorfor udledningen af fosfor til miljøet via gødningen og urea bliver mindsket.

Staldindretning:

BAT i forhold til staldindretning er udformninger der reducerer ammoniak- og lugtemissioner til luften fra staldsystemet og omfatter som udgangspunkt nogle eller alle af de følgende principper:

- reducere af emitterende gødningsoverflader
- anvendelse af yderligere behandling for at opnå afkøling af gødningsoverflade eller lignende
- brug af overflader (for eksempel spalter eller gødningskanaler) som er glatte og nemme at rengøre
- regulering af dyrenes gødeadfærd ved brug af f.eks. overbrusning af stier.

Eksisterende stalde til slagtesvin er indrettet med 1/3 fast gulv og 2/3 spalter og spaltegulv med 25-49% fast gulv. Spaltegulve med under 50% fast gulv anses iflg. Miljøklagenævnets afgørelse af 29. Juni 2009 (MKN-130-00552) og Miljøstyrelsens BAT-byggeblad nr. 106.04-52 som BAT.

Ikast-Brande kommune vurderer, at ansøger lever op til BAT i forhold til staldindretning, idet der i BREF dokumentet 2003 er angivet, at det generelt er BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske ammoniakfordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre. Da et fuldspaltet gulv jf. BREF dokumentet 2003 er at betragte som BAT, og samtidig er referencesystem, er det Ikast-Brande Kommunes vurdering, at de anvendte delvise spaltegulve opfylder kravet om anvendelse af bedste teknologi med hensyn til lavere ammoniakfordampning. Indtil der foreligger nye BAT byggeblade, vurderer Ikast-Brande kommune, at ansøger samlet set lever op til BAT-niveau, idet der for at sænke ammoniakemissionen er implementeret gyllekøling og etablering af teltoverdækning af de to gyllebeholdere.

Ikast-Brande Kommune er bekendt med at BAT-begrebet i IPPC-direktivet defineres som: "det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre, eller hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Årsagen til fravalget af yderligere renovering af eksisterende gulve er, at en etablering af delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv vil kræve en opbrækning af gyllekanaler, som vurderes at være for

omkostningsfuld for at få eksisterende stalde til at være BAT. Opbrækning af gyllekanaler undgås ved som planlagt at lave drænet gulv.

Vand- og energiforbrug:

Det er BAT i en svineproduktion, at reducere vand- og energiforbrug ved at anvende godt landmandskab begyndende med udformningen af stalderne og ved hensigtsmæssig betjening og tilstrækkelig vedligeholdelse af stalden og udstyret. Inden for svineproduktion bruges vand til rengøringsaktiviteter og til vanding af dyrene. Reduktionen af dyrenes vandforbrug betragtes ikke som værende en mulighed. Vandforbruget vil afhænge af deres kost, og på trods af at nogle produktionsstrategier indeholder begrænset adgang til vand, betragtes permanent adgang til vand generelt som et krav.

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved f.eks.:

- at anvende i blødsætning og rengøring af stalde og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hvert hold
- at udføre en regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild
- at registrere vandforbrug gennem måling af forbrug
- at finde og reparere lækager.

Inden for svineproduktion fokuserer informationen om brug af energi på opvarmning og ventilering af stalderne. Der er mange foranstaltninger, der kan træffes som led i den daglige rutine for at reducere mængden af den energi, der kræves til opvarmning og ventilation. Nogle specifikke BAT foranstaltninger er f.eks.:

- at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren
- at undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppig kontrol og rengøring af luftkanaler og fans
- at anvende lavenergi-belysning.

Ejer har implementeret alle nævnte tiltag.

I de eksisterende stalde er der undertryksventilation, som er mere strømbesparende end f. eks. ligetryksventilation – ca. 50 %. Det betyder, at luftmængden udelukkende reguleres ved hjælp af undertrykket i stalden. Ventilationen er tildels styret af et temperaturreguleret styringsystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i stalderne, dyrevelfærd og el-forbrug. Om sommeren er behovet for luftudskiftning stort, mens det om vinteren reguleres ned til den ønskede minimumsventilation. Herved kan der spares på udgifterne til opvarmning.

Ikast-Brande Kommune henstiller til, at der sker en nøje overvågning af produktionsanlæggets funktion – og understreger, at det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til el- og vandforbrug, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at foranstaltninger til at begrænse el- og vandforbruget i videst mulig omfang vil blive imødegået, og at der ikke vil forekomme et overforbrug af el eller vand på ejendommen.

I forhold til belysning har ansøger oplyst at lyset i stalden styres af en timer og at al belysning sker via lavenergiarmaturer. Herved begrænses energiforbruget til belysning, hvilket vurderes at være BAT.

Opbevaring af husdyrgødning:

Det er BAT at udforme lagringsfaciliteterne for svinogødning med tilstrækkelig kapacitet, indtil yderligere behandling eller tilførsel på markerne kan udføres.

BAT vedrørende lagring af svinogylle i en betonbeholder omfatter alle følgende punkter:

- en stabil beholder der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år
- dobbelte ventiler bruges til alle ventiludgange fra lageret
- gyllen omrøres kun lige før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken.

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge et af følgende:

- et fast låg, tag eller teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, LECA eller ekspanderet polystyren (EPS).

Der etableres teltoverdækning på gyllebeholderne.

Ansøger imødekommer kravet til lovpligtigt eftersyn af gyllebeholderne.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

Ikast-Brande Kommune vurderer yderligere, at der løbende kan være gode muligheder for at optimere forureningsbegrænsende foranstaltninger, renere teknologi, minimere forbruget af energi, vand og andre råvarer samt muligheder for at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige, ligesom det vurderes, at der kan være gode muligheder for, at arbejdsgange og processer kan blive mindre belastende for miljøet.

Det vurderes, at ansøger forebygger og begrænser forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik og de valgte teknologier lever op til BAT-niveauet for § 12 ansøgning som defineret ud fra BREF-dokumentet.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at ansøger, med ovennævnte beskrivelse af begrundelser for til- og fravalg har taget de nødvendige forholdsregler under hensynstagen til økonomisk proportionalitet for en svinebesætning af denne størrelse og med den ønskede udvidelse og ændring.

4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* skal anvendelsen af de pågældende udbringningsarealer som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer, som fremgår af bekendtgørelsens bilag 3. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes bl.a. ud fra en række arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed

Ansøgers oplysninger

Til husdyrbruget hører et jordtilliggende på i alt ca. 174,3 ha fordelt på 3 ejendomme (Frederiksværkvej 2, Præstegårdsvej 1 og Præstegårdsvej 2) hvoraf de ca. 170,6 ha er dyrkbare og kan anvendes til udbringning af husdyrgødning. Ny Frederiksværk lejer endvidere i alt ca. 48 ha dyrkbar jord fordelt på 2 andre ejendomme – Møllebjergvej 9 og Præstegårdsvej 6 (Præstegårdsjorden). Husdyrbrugets samlede dyrkbare areal vil således fremover være på i alt ca. 218,7 ha.

Beliggenheden af de ejede og tilforpagtede dyrkbare arealer fremgår af kortbilag C.

Der indgår derudover 2 gylleaftaler i udspretningsarealet. Frederiksværkvej 6 på 58,3 ha og Skyggevej 64 på 117,7 ha. Da der ikke er nogen udpegninger på disse arealer (dvs. de er robuste arealer), bliver der ikke udarbejdet § 16 godkendelser i forbindelse med ansøgningen.

Der er yderligere 5 arealer som ejes af ansøger, disse bringes der ikke husdyrgødning ud på. De udtagende arealer fremgår af kortbilag B.

Emission af ammoniak til atmosfæren, der forårsages af spredning af gylle, kan reduceres ved at vælge det korrekte udstyr. Hver teknik har sine begrænsninger og kan ikke anvendes under alle forhold og/eller på alle jordtyper. Teknikker der nedfælder gylle fremviser den største reduktion, men teknikker der spreder gyllen oven på jorden efterfulgt af indarbejdelse kort tid derefter, kan opnå samme reduktion. Dette kræver imidlertid ekstra arbejde og energi (omkostninger) og gælder kun for landbrugsjord, der er nem at opdyrke.

Der findes forskellige faser i processen fra præ-produktion af gødning til post-produktion og endelig spredningen på markerne, hvor emissionen kan reduceres og/eller kontrolleres. De forskellige teknikker som er BAT, og som kan anvendes i de forskellige faser i processerne, fremgår af nedenstående. BAT-princippet er imidlertid baseret på udførelse af alle fire handlinger:

- anvendelse af næringsforanstaltninger
- afbalancering af gødningen, der skal spredes, med behovene for afgrøderne og jordtypen, samt - i givet fald – med andre gødningstyper
- håndtering af spredning af gødning, og
- brug udelukkende af de teknikker, der er BAT til spredning af gødningen på markerne

Husdyrgødningen bliver udbragt i henhold til godt landmandskab og foregår i videst mulige omfang under hensynstagen til naboer, landsbyer, nærliggende naturområder m.m.. I nærheden af landsbyer

eller samlet bebyggelse tilstræbes altid, så vidt det vejrmæssigt er muligt, at udbringe gylle på dage hvor vinden bærer fra husstandene og ud mod marken. Herved søges undgået at evt. lugt bærer ind over husstandene.

Ovenstående er i overensstemmelse med generelle regler, jævnfør *BEK. 1695 af 19/12 2006, Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage, m.v.*, hvilket i vid udstrækning er vurderet som bedst tilgængelig udspretningssteknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Håndtering af gylle, herunder påfyldning af gyllevogn m.v., skal altid foregå altid under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

Husdyrbruget får hvert år udarbejdet en mark- og gødningsplan af en planteavlskonsulent, hvorved det sikres, at mængden af gødning bliver tilpasset afgrødernes forventede behov samt opfylder lovkravene for maksimal tildeling af næringsstoffer. I planen bliver der taget hensyn til bl.a. jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Kommunen vurderer

Beliggenheden af de ejede og tilforpagtede dyrkbare arealer fremgår af kortbilag C. Bedriftens udbringningsarealer ligger inden for en luftlinjeafstand af ca. 5,2 km fra produktionsanlægget.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at bedriften samlet set, ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type brug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen, vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra udbringning af husdyrgødning, se vilkår 1.8.

Faktaboks

Såfremt der sker **ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering** i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jf. bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Ikast-Brande Kommune efter bestemmelserne i §§ 15-16 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Kommunen skal vurdere, om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jf. § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem bedriftens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal så inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående godkendelse efter § 12 eller § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode

Af de generelle miljøregler i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* fremgår det, hvor stort et areal et given husdyrbrug som minimum skal have til rådighed til udbringning af husdyrgødning for, at der som udgangspunkt vil være harmoni mellem gødningsproduktionens størrelse og størrelsen af det areal, husdyrgødningen udbringes på. Harmonikravet afhænger af det pågældende husdyrbrugs type og driftsform og er for det aktuelle husdyrbrug – med de nuværende regler – på 1,4 DE pr ha. Det fremgår af nedenstående tabel 11, at harmonikravet opfyldes, idet dyretætheden gennemsnitligt vil være på 1,4 DE pr ha efter projektets gennemførelse.

Tabel 11. Udbringningsareal, dyretæthed samt tilført kvælstof (N)- og fosformængde (P) med husdyrgødningen efter projektets gennemførelse, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording

Harmoniareal	Areal, ha	Dyretæthed, ansøgt drift i gennemsnit, DE/ha	Kvælstofindhold tilført med husdyrgødning, kg N/DE	Fosforindhold tilført med husdyrgødning, kg P/DE
Ejede og forpagtede arealer	218,6	1,4	105,3	21,9

Husdyrgødning udbringes på de ejede og forpagtede arealer med traktor og gyllevogn. Gyllen nedfældes typisk til vårsæd og slangeudlægges i vintersæd. Husdyrgødning, flydende og fast, på udspretningsarealer der er beliggende indenfor bufferzone 2 til § 7-beskyttede naturtyper skal efter generel lovgivning nedfældes.

4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.

Ansøgers oplysninger

Der er anvendt pesticider i markbruget svarende til et BI på 2,98 i 2007. De midler der anvendes, er ukrudtsmidler, skadedyrsmidler og svampemidler til bekæmpelse af det aktuelle problem i den aktuelle afgrøde. Der anvendes udelukkende godkendte midler på ejendommen.

Handelsgødning:

Der indkøbes handelsgødning op til den tilladte N-kvote på ejendommen.

Det svarede i 2006 og 2007 til omkring 10.000 kg N, 0 kg P og 4-6.000 kg K. Det vil ligge på nogenlunde samme niveau fremover afhængig af, om der bliver stramninger på kvælstofnormerne.

Der indkøbes ikke fosfor i handelsgødning, da fosformængden fra husdyrgødningen alene kan forsyne afgrøderne med den nødvendige mængde fosfor/ha.

Kommunens vurdering

De generelle miljøregler regulerer i vid udstrækning anvendelsen af handelsgødning, sprøjtemidler m.m. i markdriften. Det vil være i ejers interesse, at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af disse hjælpestoffer, da disse indkøbes udefra. Ikast-Brande Kommune antager derfor, at der ikke vil blive forbrugt mere end nødvendigt af disse stoffer i husdyrbrugets markdrift.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at anvendelsen af handelsgødning, kemikalier m.m. i husdyrbrugets markdrift ikke vil være til væsentlig ulempe for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler overholdes.

4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer

Ansøgers oplysninger

Der tages ved udbringning af husdyrgødning i bynære/bolignære områder hensyn til beboerne. Husdyrgødning udbringes fortrinsvis på hverdage indenfor normal arbejdstid. Der kan dog opstå spidsbelastninger eller vejræssige forhold, hvor dette ikke kan efterleves.

Husdyrgødning nedfældes forud for vårsæd, hvorved lugtgenerne minimeres mest muligt. Der slangeudlægges i vintersæd.

Det støver i høst, når man høster og presser halm. Der er ikke umiddelbart naboer, der kan blive generet af det.

Adgangsvejen til ejendommen går fra Klochsvej eller Skyggevej via Præstegårdsvej til Frederiksværkvej. Transporter af foder, dyr og maskiner vil forårsage støj ved de boliger der passeres.

Kommunens vurdering

Der kan lokalt forekomme gener som følge af markdriften: Afhængigt af vejrforhold, udbringningsmetode m.v. kan der forekomme lugtgener, når gyllen udbringes på markerne. Der kan forekomme støvgener i forbindelse med høst af modent korn, samt når der presses halm og lignende. Der kan være støjafgivelse fra maskinerne i forbindelse med markdriften – det kan ikke udelukkes, at dette lokalt kan opleves som generende.

Ejendommen og dens udspretningsarealer er beliggende i landzone og i forbindelse med drift og udbringning af husdyrgødning forventes der ikke at være gener, der overstiger det niveau, som bør accepteres ved bolig på landet.

Ca. 35 ha af udspretningsarealerne grænser op til bymæssig bebyggelse (Bording Kirkeby).

Udbringningen af husdyrgødning medfører ikke yderligere gener (støj, støv, fluer, lys, affald) udover hvad som bør accepteres ved bopæl på landet. Fælles for disse mulige gener er, at de typisk forekommer i relativt afgrænsede perioder og kun i en begrænset del af året.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at lugt-, støv- og støjafgivelsen fra husdyrbrugets udbringningsarealer generelt ikke vil være til væsentlig gene for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler overholdes. Der henvises til reglerne i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.*¹⁵

4.5. Grundvand

Alle arealer er beliggende udenfor nitratfølsomt indvindingsområde, se kortbilag F1.

Mark nummer 52-1 ligger inden for et område, der er udpeget som indvindingsopland til almene vandværker og er samtidig omfattet af *Indsatsplan Bording* der har til formål at sikre drikkevandsbeskyttelsen i området, se kortbilag F2. Der er derfor i ansøgningsystemet foretaget beregninger af nitratudvaskningen ud af rodzonen fra denne mark.

IT-ansøgningsystemet på www.husdyrgodkendelse.dk har beregnet, at udvaskningen fra arealet ligger på 52 mg nitrat/l og dermed ingen merbelastning i forhold til nudrift.

Faktaboks

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

Beregningerne viser, at der efter projektets gennemførelse vil være en nitratudvaskning på ca. 52 mg nitrat pr. liter fra mark nr. 52-1, der ligger inden for *Indsatsområde med hensyn til nitrat*.

Kommunens vurdering

---

¹⁵ *Bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* (med senere ændringer) foreskriver bl.a., at der ikke må udbringes husdyrgødning "... på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål".

Udbringningsarealet 52-1 ligger indenfor indvindingsoplandet til Ikast Vandværk. Grundvandspejlet og redoxzonen ligger tæt på terræn, og overfladevandet på arealet vurderes at afstrømme til vandløb, som grænser op til matriklen. Arealet ligger således i et robust område, for så vidt angår beskyttelse af grundvandsindvinding til vandværker. Et niveau på 52 mg nitrat pr. liter udvasket fra rodzonen vurderes at være acceptabelt.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsareal, beliggende inden for det udpegede indvindingsområde, ikke øges væsentligt i forbindelse med projektets gennemførelse. Ligeledes vurderer kommunen, at husdyrbruget ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler vil leve op til *Indsatsplan Bording*.

Samlet set vurderer Ikast-Brande Kommune, at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen af grundvandet fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau.

4.6. Overfladevand

Faktaboks

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder. I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen. I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, og de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Der er ikke udpeget nitratklasser på ejendommens udspretningsarealer. Det er dermed de gældende harmoniregler, der er begrænsende for kvælstofoverskuddet/ha og dermed udvaskningen fra ejendommens arealer.

At der ikke er udpeget nitratklasser betyder, at arealerne er skønnet robuste i forbindelse med udvaskning af kvælstof til overfladevand.

Nitratberegning (Overfladevand)

DE reduktionsprocent: **100%**.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : **1,4063** DE/ha.

DE_{reel} : **1,4** DE/ha.

Beregning af udvaskning af N via Farm-N (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : **86,8** kgN/ha.

KgN/ha DE_{reel} : **86,7** kgN/ha.

De fleste af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i oplandet til Limfjorden, resten ligger i opland til Nissum Fjord. Limfjorden er delvist udpeget som Natura 2000-område, både Fuglebeskyttelse, Habitat- og Ramsarområder og omfatter Natura 2000 naturtype 1160: Større lavvandede bugter og vige. Hele Nissum Fjord er udpeget som Natura 2000-område, både Fuglebeskyttelse, Habitat- og Ramsarområder, og omfatter Natura 2000 naturtype 1150: Kystlaguner og strandsøer.

De generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* med hensyn til næringsstofpåvirkning af overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-vandområder. Disse Natura 2000-vandområder udgøres primært af fjorde og indre farvande. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes bl.a. ud fra de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

4.6.1. Kvælstofudvaskning

Faktaboks

Ud fra forskellige arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3. For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* være et lavere husdyrtryk, end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger alle uden for de udpegede områder med nitratklasserne 1, 2 og 3, hvorfor overholdelse af de generelle harmoniregler vil være tilstrækkelig til, at det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til kvælstoftab til overfladevand vil være opfyldt. Bedriften overholder det generelle harmonikrav jævnfør afsnit 4.2.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil kvælstofudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ligge på ca. 86,7 kg N pr. ha pr. år.

4.6.2. Fosforoverskud

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor. Disse områder udgøres af lerjorde samt af lavbundsjord, der ikke har et højt indhold af jern – svarende til lavbundsjord, der er kategoriseret i de såkaldte okkerklasser 2, 3 og 4. For *dræned* eller *grøftede* udbringningsarealer beliggende på

---

¹⁶ Fosfortallet fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten.

disse lavbundsjord (benævnes fosforklasse II) – samt for udbringningsarealer, der er *drænet* lerjord med et relativt højt fosfortal¹⁷ (benævnes fosforklasse I eller III afhængigt af fosfortal) – skal fosforoverskuddet holdes under bestemte niveauer. Dette indebærer bl.a., at fosforoverskuddet – uanset fosfortal – ikke må øges inden for arealer omfattet af fosforklasse II, eller at der skal være balance mellem den tilførte fosformængde og den fosformængde, som optages af og fjernes med afgrøderne.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til fosforoverskud være opfyldt. Der er et fosforoverskud på 9,2 kg fosfor/ha/år, en stigning fra nudriften, hvor fosforoverskuddet lå på 3,9 kg fosfor/ha/år.

Da fosforoverskuddet i følge ansøgningen er på 9,2 kg P pr. ha pr. år har Ikast-Brande Kommune vurderet, at det er nødvendigt, at stille vilkår med hensyn til anvendelse af fosfor på dræned lavbundsarealer (fosforklasse II-arealer). Derfor er der stillet vilkår om, at etablere 10 meter dyrkningsfrie bræmmer ned til Bording Mosegrøft på markerne 52-0, 53-0 og 54-0.

10 m dyrkningsfrie bræmmer skal etableres langs udbringningsarealerne grænsende op til Bording Å, det drejer sig om mark nr. 1-0, 10-0 og 37-8, jf. vilkår 6.8. 10 - 20 m dyrkningsfrie bræmmer skal opretholdes langs de resterende udbringningsarealer grænsende op til Bording Å, det drejer sig om mark nr. 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2 og 33-3 jf. vilkår 6.8. For placering af etablering af nye 10 meter bræmmer langs de pågældende vandløb, se kortbilag E.

Endvidere er der stillet vilkår om, at der ikke må anvendes fosforholdig handelsgødning, undtagen som startgødning til majs, dog maksimalt 15 kg P pr ha. Hvis analyser fra de enkelte marker viser fosfortal under 2, må de pågældende marker gødes op til et fosfortal på 4. jf. vilkår 7.1. Vilkårene er stillet for at mindske risikoen for tab af fosfor.

4.6.3. Gældende målsætninger

De miljømæssige aspekter omkring vandløb og søer bliver reguleret gennem statens vandplanlægning. Staten er ved at lave nye vandplaner. Når staten vedtager planerne, vil de være bindende forudsætninger for kommuneplanlægningen og anden planlægning.

Indtil de nye statslige vandplaner er vedtaget, administreres i overensstemmelse med de retningslinier for vandkvalitet, der er i Regionplan 2005 for de tidligere Ringkjøbing- og Vejle amter.

Udbringningsarealerne (mark nr. 1-0, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3, samt Obj. 34) ligger alle i umiddelbar nærhed af det B2-målsatte vandløb Bording Å. Mark nr. 54-0, 53-0 og 52-0 grænser op til E-målsatte vandløb (Bording Mosegrøft og unavngivet vandløb).

---

¹⁷ Fosfortallet (Pt) fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten. Én enhed i fosfortal svarer til 1 mg fosfor pr 100 g jord og til ca. 25 kg fosfor pr ha.

Miljøcentrene vurderer vandløbene således:

- Bording Å, II a: Det er muligt at regionplanmål ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkelig sikkert.
- Bording Mosegrøft, I b: Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at regionplanmål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
- Udløbere fra Storå, II a: Det er muligt at regionplanmål ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkelig sikkert.

Ifølge de gældende regionplanretningslinjer skal Nisum Fjord bl.a. have et upåvirket eller kun svagt påvirket dyre- og planteliv og et varieret dyreliv tilpasset saltholdigheden i fjorden. Målsætningen er ikke opfyldt – primært på grund af for stor tilledning af næringsstoffer samt svingninger i fjordens saltholdighed. Jf. Ringkjøbing Amts basisanalyse er fjordens interne fosforpulje blevet reduceret i de seneste par årtier, således at fosfor nu generelt er det væsentligste begrænsende næringsstof for algevækst m.v. i fjorden.

I de tidligere Limfjords-amters regionplaner for perioden 2001 – 2012 er målsætningen for Limfjorden, at der skal være et naturligt plante- og dyreliv, der kun er lidt påvirket af menneskelig aktivitet. Dette er ikke opfyldt, hvilket primært tilskrives for stor tilledning af næringsstoffer.

Kommunens samlede vurdering i forhold til overfladevand

Da der endnu ikke foreligger endeligt vedtagne statslige vand- og Natura 2000-planer, med tilhørende kommunale handleplaner, skal husdyrbrugets eventuelle påvirkning af overfladevand med kvælstof og fosfor som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Disse generelle beskyttelsesniveauer med hensyn til kvælstofudvaskning og fosforoverskud vil ifølge ansøgningen med tilhørende beregninger være overholdt.

I henhold til de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil mere end 75 % af det udvaskede kvælstof fra de områder, som husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i, angiveligt blive reduceret og fjernet fra det udvaskende vand, inden dette når ud til fjordene. I kraft af den relativt store afstand mellem udbringningsarealerne og fjordene må det da også betragtes som sandsynligt, at den væsentligste del af kvælstoffet reduceres på vandets vej til fjordene.

Frede Conrad Jensen har i sin ansøgning om miljøgodkendelse af Ny Frederiksværk, valgt at implementere en række tiltag for at tilgodese miljøet. Udvaskningen fra Frede Conrad Jensens arealer ligger i nudriften på 86,8 kg N/ha. Dette vil i ansøgt produktion falde til 86,7 kg N/ha. Den kvælstofmængde der udledes fra pløjelaget, er ikke lig med den mængde, der rammer vandmiljøet. I jorden omdannes NO₃ til frit kvælstof ved denitrifikation. Jordens evne til at omdanne kvælstof kaldes reduktionspotentialiet. Alle ejede og forpagtede arealer til Ny Frederiksværk har et reduktionspotentialie på 75 – 100% - dvs. at der maksimalt vil være 24% af det udvaskede kvælstof, der ender i vandmiljøet. Dvs. 20,8 kg N/ha og ingen merudledning.

Eventuel diffus afstrømning og tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne til vandløb vil formentlig ikke have væsentlig negativ indvirkning på de pågældende vandløb, idet næringsstoffer som kvælstof og fosfor på uorganisk bundet form normalt ikke har væsentlig betydning for de biologiske forhold i vandløb.

Risikoen for overfladeafstrømning fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandløb (og søer) vil formentlig være minimal, idet langt størstedelen (96,5%) af arealerne udgøres af sandjorde og generelt ligger i fladt terræn, hvor de dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb (og søer) typisk vil kunne tilbageholde eventuel overfladeafstrømning.

Et enkelt udbringningsareal, mark nr. 22-0, ligger med en hældning på mere end 12 grader ned mod et engareal, der er beskyttet efter Miljøbeskyttelseslovens § 3. Mellem engen og udbringningsarealet er der dog ca. 40 meter træbræmme. Der vurderes derfor ikke at være risiko for afstrømning til engarealet.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste om udbringningsarealernes beliggenhed, tildeling af husdyrgødning, gødningssammensætning, sædskifte m.v.:

- at der ikke vil være væsentlig risiko for erosion og overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til vandløb og grøfter - der henvises til vilkår 6.8 om bræmmer.
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende, generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen af overfladevand fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau
- at gennemførelse af projektet og den fremtidige drift af husdyrbruget ikke vil medføre forringelser af den nuværende miljøtilstand af overfladevand
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende overfladevandes tilstande nås og opretholdes.

4.7. Natur

Faktaboks

I Kommuneplan 2009-2021 for Ikast-Brande Kommune er der fastsat mål for naturområdet. Planlægningen af det åbne land er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse, kommunen skal derfor fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Den skal som minimum være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelses-direktiver, de øvrige internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

Den nuværende lovlige anvendelse af naturområderne kan fortsætte som hidtil. Naturområderne må ikke inddrages til anden eller mere intensiv anvendelse, med mindre det sker på en måde, så vi samlet set fastholder eller forbedrer naturværdierne.

Naturområder i Ikast-Brande Kommune omfatter områder, som er beskyttede efter Naturbeskyttelseslovens § 3, som moser, enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Enkelte værdifulde vandløb, som ikke er beskyttede efter denne paragraf, er også medtaget. Desuden omfatter de visse fredede arealer, fredskov og egekrat, som alle har stor værdi som element i planter og dyrs spredningsveje.

I Kommuneplan 2009 - 2001 for Ikast-Brande Kommune er en del af naturområderne udpeget som særligt værdifulde naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper med et højt naturpotentiale. I de fleste tilfælde har områderne en stor rigdom af arter, som er specielt knyttet til bestemte naturtyper eller til et samspil af forskellige naturtyper.

4.7.1. Beskyttede naturtyper

Bording Å og tilhørende vådområder

Bording Å passerer Ny Frederiksværk i en afstand af ca. 70 m fra eksisterende staldanlæg. Åen er B2-målsat i Regionplan 2005 fra Ringkøbing Amt, og er i risiko for ikke at nå målsætningen inden 2015. I tilknytning til åen er en del § 3 beskyttede eng- og mosearealer samt småsøer.

Følgende arealer ligger i, ved eller grænser op til Bording Å og tilhørende eng- og mosearealer:

1-0, 1-1, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3, 36-6, 37-7, 37-8, obj. 34

Neder Julianehede

Ligger nordøst for husdyrbruget og er primært udpeget som fredskovsareal, mens dele er § 3 beskyttet hede.

Følgende arealer ligger i, ved eller grænser op til Neder Julianehede:

11-0, 18-0, 18-1, obj. 6, obj. 10, obj. 11 B

Bording Mose

Ligger nordvest for husdyrbruget og omfatter mosearealer, grøfter og det beskyttede vandløb Bording Mosegrøft.

Følgende arealer ligger i, ved eller grænser op til Bording Mose:

52-0, 53-0, 54-0, 54-1

Sigkær

Ligger mellem Herningmotorvejen og Bordingvej. Området gennemskæres af Storå og udløbere heraf. Selve Storå er B3 (F) målsat, mens udløberne primært er E-målsatte i henhold til Regionplan 2005.

Følgende arealer ligger i, ved eller grænser op til Sigkær:

52-1

Andre

Ud over de nævnte naturområder grænser følgende marker op til § 3 beskyttet natur:

Obj. 30: Hede

Se endvidere afsnit 2.5.1 og 4.6.3 og kortbilag D1, D2 og E.

Kommunens vurdering

Mark nr. 18-0 og 18-1 ligger umiddelbart op til beskyttet hedeområde. Da markerne har ligget brak i en årrække og der er givet 15 års genopdykningsret på arealerne stilles det som vilkår, at der skal holdes en gødsningsfri bræmme på 10 meter op mod heden, vilkår 6.8. Jf. Miljøstyrelsens notits forårsager udbringning af gylle en ekstra belastning på mere end 1 kg N/ha/år i en afstand af 20-30 meter fra markkant. En tilførsel på mere end 1 kg N/ha/år til en kvælstoffølsom hede vil forårsage en tilstandsændring og vil kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler om sprøjtning og gødsning nær vandløb og søer og vilkår 6.7 og 6.8 – ikke vil påvirke områdets naturarealer i væsentlig grad som følge af markdriften.

4.7.2. Natura 2000-områder

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Det nærmeste Natura 2000-område ligger mere end 1,4 km øst for husdyrbrugets udbringningsarealer. Hele husdyrbrugets areal ligger i oplandet til Limfjorden og Nissum Fjord, der er hhv. delvist og helt udpeget som Natura 2000-område. Husdyrbruget har således ingen udbringningsarealer beliggende inden for Natura 2000-områder, men udbringningsarealerne afvander til Natura 2000-området i Limfjorden og Nissum Fjord.

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, og i forlængelse af vurderingen i afsnit 4.6 ovenfor:

- at driften af husdyrbrugets arealer ikke i sig selv vil indebære en væsentlig negativ indvirkning på Natura 2000-områder
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende Natura 2000-områders tilstande nås og opretholdes.

4.7.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets¹⁸ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Kun en del af de arter, der er anført i bilag IV, findes i regionen, men bl.a. markfirben (*Lacerta agilis*) og spidssnudet frø (*Rana arvalis*) vil formentlig i et vist omfang kunne træffes på eller ved udbringningsarealerne.

To andre bilag IV-arter, løgfrø (*Pelobates fuscus*) og stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er kun fundet i isolerede forekomster i den nordlige del af kommunen, bl.a. også syd for Pårup, og ud fra artens spredningsmønster vurderes det, at arterne kan findes indenfor udspretningsområdet. Padderne foretager en række vandringer i forbindelse med fødesøgning og søgning efter mager samt vandringer fra overvintringssted til ynglested, fra klækningssted til sommerkvarter og herfra til overvintringssted. Paddernes spredningsevne varierer fra art til art fra nogle få hundrede meter til flere kilometer. Padder er primært nataktive, og vandringerne foregår derfor mest om natten, hovedsageligt i lune og fugtige nætter. De mest koncentrerede vandringer foregår i marts-april, når padderne bevæger sig fra overvintringsstederne til ynglestederne.

---

¹⁸ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (med senere ændringer)*).

Kommunens vurdering

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, allerede er delvist inddraget til brug for bedriften da der ligger en gyllebeholder på arealet, og at inddragelsen til nybyggeriet ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt
- at der i forbindelse med projektets gennemførelse ikke vil ske øvrige ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for bilag IV-arters trivsel
- at driften af husdyrbruget samlet set ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a), samt ikke vil medføre ødelæggelse af livsstadier af de plantearter, som er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra b).

5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer

Ansøgers BAT-redegørelse

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle)
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur (sort jord og græs indenfor bufferzoner til §7 arealer). Ca. 40 ha af ejendommens udspretningsareal er beliggende indenfor bufferzone 2
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- krav til efterafgrøder.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Gyllen nedfældes typisk til vårsæd og slangeudlægges i vintersæd. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, hvor der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lign.. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 meter bræmmer til vandløbene.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Kommunens vurdering

Husdyrgødningen bliver udbragt i henhold til godt landmandskab og foregår i videst mulig omfang under hensynstagen til naboer, landsbyer, nærliggende naturområder m.m.. I nærhed af landsbyer eller samlet bebyggelse tilstræbes altid, så vidt det vejrmæssigt er muligt, at udbringe gylle på dage, hvor vinden bærer væk fra husstandene og ud mod marken. Herved søges undgået, at evt. lugt bærer ind over husstandene.

Udbringning af gylle foregår stort set kun på hverdage.

Ovenstående er i overensstemmelse med generelle regler, jævnfør *BEK. 717 af 2/7 2009, Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage, m.v.*, hvilket i vid udstrækning er vurderet som bedst tilgængelig udspredeknings teknik ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra udbringning af husdyrgødning.

6. Landskabelige og kulturhistoriske forhold

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegede bygge- og beskyttelseslinier, fredninger m.v. De for husdyrbruget relevante bygge- og beskyttelseslinier m.m. er beskrevet i de to følgende afsnit.

6.1. Landskab

De arealer, der er omfattet af gårdens drift, ligger generelt i et typisk vestjysk landbrugsområde med læhegn og vekslende indslag af vandløb, mindre plantager, naturarealer og bebyggelse. Terrænet udgøres af et afvekslende bakkeølandskab, der ligger ca. 60 – 100 meter over havets overflade.

Mark nr. 1-0, 1-1, 22-0, 24-1, Obj. 18A, 19A og 20A, obj. 21 til 23, Obj. 32, Obj. 36-40, Obj. 25-27B og Obj. 34B ligger helt eller delvist inden for et område, der er udpeget som "*landskabsområde*" i Kommuneplan 2009 for Ikast-Brande Kommune, mens markerne 2-0, 10-0, 21-0, 24-0, Obj. 11 B, Obj. 19 B samt Obj. 20 B grænser op til et landskabsområde.

Landskabelige værdier er primært de visuelle oplevelser, man kan få i landskabet.

Landskabsoplevelsen kan være sammensat af forskellige landskabselementer; terræn, beplantning, farver, fysisk struktur og udsigter. Jævnfør Kommuneplanen tillægges landskabelige værdier i de udpegede landskabsområder særlig stor vægt. Ønsker om etablering af byggeri og tekniske anlæg, samt ændringer af arealanvendelse, der kan forringe landskabets karakter, skal derfor vurderes med udgangspunkt i landskabets særkende.

Det ønskede byggeri på Frederiksværkvej 2, 7441 Bording, vil ifølge det oplyste komme til at ligge i forlængelse af den eksisterende drægtighedsstald, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. Bygningshøjden vil maksimalt være ca. 6,2 meter over terræn. Den nye drægtighedsstald vil være afskærmet mod omgivelserne af eksisterende bygninger og beplantninger mod øst, syd og vest.

Husdyrbruget anlæg ligger udenfor alle bygge- og beskyttelseslinjer, mens følgende marker ligger indenfor disse bygge- og beskyttelseslinjer:

- Skovbyggelinje: 5-0, 11-0, 12-0, 13-0, 14-0, 15-0, 16-0, 17-0, 18-0, 20-0, 18-1, 33-3, 34-4, 35-5, 36-6, 37-7, 37-8, 49-0, 20-0, Obj. 4, Obj. 7, Obj. 9, Obj. 11A, Obj. 15, Obj. 16A, Obj. 17, Obj. 18A, Obj. 19A, Obj. 20A, Obj. 21, Obj. 22, Obj. 23, Obj. 24, Obj. 25A, Obj. 26A, Obj. 27A, Obj. 30, Obj. 32, Obj. 33, Obj. 36, Obj. 37, Obj. 39, Obj. 40, Obj. 5, Obj. 6, Obj. 10, Obj. 11B, Obj. 12, Obj. 13, Obj. 25B, Obj. 26B, Obj. 27B og Obj.34.
- Fortidsminde-beskyttelseslinje: 8-0, 9-0 og 56-0.
- Kirkebyggelinje: 41-0, 41-1, 42-0, 43-0, 45-0, 46-0, 47-0, 48-0 og 39-0+40-0.
- Åbeskyttelseslinje: Obj. 39, Obj. 40, Obj. 25B og Obj. 26B.

Ikast-Brande Kommune konstaterer

- At det ansøgte byggeri:
  - opføres i tilknytning til eksisterende byggeri og i samme materialer

- opføres udenfor bygge- og beskyttelseslinjer samt kommuneplanudpegede landskabsområder
- Afskærmes mod omgivelserne mod øst, syd og vest af eksisterende beplantning og byggeri

Ikast-Brande Kommune vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil forringe landskabets karakter i de udpegede landskabsområder
- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil medføre væsentlige landskabelige ændringer i forhold til den eksisterende tilstand.

6.2. Kulturhistorie

Det danske landskab er i høj grad påvirket af de mennesker, der har boet her gennem tiderne. Næsten overalt findes kulturspor, der vidner om tidligere generationers liv og færden. I Kommuneplan 2009 for Ikast-Brande Kommune er der udpeget en række "*kulturmiljøer*" – et kulturmiljø defineres som et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. I Kommuneplanen er der både udpeget "*særligt værdifulde kulturmiljøer*" samt gjort opmærksom på øvrige kulturmiljøer, der kræver opmærksomhed.

Jævnfør Kommuneplanen skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier så vidt muligt undgås inden for de områder, der er udpeget som særligt værdifulde kulturmiljøer. Nye anlæg og bebyggelse skal her tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende kulturhistoriske værdier. I landskabet i øvrigt, herunder bl.a. i de øvrige udpegede kulturmiljøer, bør der inden igangsættelse af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af, om indgrebet er i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser.

Der er jævnfør Kommuneplan 2009 for Ikast-Brande Kommune ikke udpeget særligt værdifulde kulturmiljøer på husdyrbrugets arealer, men der er gjort opmærksom på øvrige kulturmiljøer omkring landsbyen Engesvang ca. 3,7 km øst for husdyrbrugets produktionsanlæg.

Der er ikke registreret fortidsminder ved udbringningsarealerne, men markerne 41-0 og 56-0 grænser op til en fredning, mens mark 41-1 er omfattet af en fredning.

Ved mark nr. 21-1, 22-0, Obj. 4, Obj. 9, Obj. 20A, Obj. 24, Obj. 25A, Obj. 26A og Obj. 27A er der registreret diger, som er beskyttet efter § 29a i Museumsloven. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af disse diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Der er ikke registreret fortidsminder, diger eller kirkeomgivelser på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 m fra registrerede fortidsminder.

Ikast-Brande Kommune konstaterer

- At det ansøgte byggeri:
  - Ikke opføres indenfor udpegninger af kulturhistorisk interesse
  - Ikke konflikter med fredninger, diger eller kirkeomgivelser

Ikast-Brande Kommune Vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området
- at husdyrbrugets drift – ved overholdelse af de til enhver tid gældende regler – vil ske under hensyntagen til bevarelsen af de kulturhistoriske værdier i landskabet.

7. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften

Ansøgers oplysninger

Det påregnes ikke at produktionen ophører. Hvis det alligevel blev tilfældet fjernes kilder til mulig forurening af omgivelserne.

0-alternativ:

Hvis denne udvidelse ikke bliver til noget, fortsættes driften med den nuværende produktion. Der vil i det tilfælde ske en reduktion af husdyrholdet for derigennem at sikre overholdelse af dyrevelfærdskravene om løsgående søer i drægtighedsstaldene i 2013.

Kommunens vurdering

Hvis udvidelsen af husdyrbrugets produktion ikke foretages – 0-alternativet – vil produktionen på de nuværende ca. 299,9 DE kunne fortsætte uden yderligere miljøgodkendelse. Det vil ikke i sig selv medføre, at der ikke udbringes husdyrgødning på de arealer, der indgår som udbringningsarealer i miljøgodkendelsen. 0-alternativet vil således ikke nødvendigvis have en mere positiv effekt på miljøet, end hvis udvidelsen/ændringen gennemføres og de opstille vilkår i miljøgodkendelsen efterleves.

Ved eventuel ophør af produktionen vil der efter Ikast-Brande Kommunes opfattelse ikke ske en væsentlig indvirkning på miljøet fra produktionsanlægget, hvis:

- staldanlæg samt husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt
- beholdere til gylle etc., der er omfattet af kravet om beholderkontrol gøres uanvendelige til opbevaring af gylle m.m.
- gyllekølingsanlægget tømmes for den anvendte kølevæske

- miljøfarligt affald bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler.

Ikast-Brande Kommune vurderer, at bortskaffelse af miljøfarligt affald, herunder væske fra gyllekølingsanlægget, sker på en miljømæssig forsvarlig måde, og at bortskaffelse af øvrigt affald sker miljømæssigt forsvarligt, når Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald*¹⁹ efterleves.

---

¹⁹ Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald* kan findes på:

[http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ - erhvervsaffald.pdf](http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ_-_erhvervsaffald.pdf) .

8. Bilagsfortegnelse

- Bilag 1 – Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med gylleaftale
- Bilag 2 – Driftsinstruks
- Bilag 3 – Beredskabsplan
- Kortbilag A – Situations og afløbsplan
- Kortbilag B – Udbringningsarealer inkl. fradragsarealer
- Kortbilag C – Udbringningsarealer
- Kortbilag D1 – Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*
- Kortbilag D2 – Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*
- Kortbilag E1, E2, E3 og E4 – Marker med særlige driftsvilkår - bræmmer
- Kortbilag F1 – Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*
- Kortbilag F2 – Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*
- Kortbilag G – Transportveje
- Kortbilag H – Kort over afstande

Bilag 1

Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med gylleaftale

Ejede arealer	Areal, ha	Heraf dyrket areal, ha	Marknumre
Ejendommen Frederiksværkvej 2, 7441 Bording - beliggende på matriklerne: 1c, N Julianehede			-
Frederiksværk, Engesvang 3c Neder Julianehede, Engesvang 1r Bording By, Bording 3bi Bording By, Bording 3ax Neder Julianehede, Engesvang 1c Neder Julianehede, Engesvang 1q Frederiksværk, Engesvang 2f Frederiksværk, Engesvang 3g			-
Præstegårdsvej 1, 7441 Bording - beliggende på matriklerne: 4i, Bording By			-
Præstegårdsvej 2, 7441 Bording - beliggende på matriklerne: 3a, Bording By			-
Ejede arealer i alt:	174,3	172,6	-

Forpagtede arealer	Areal, ha	Heraf dyrket areal, ha	Marknumre
Præstegårdsvej 6, 7441 Bording beliggende på matriklerne: 1A, Bording By	18	18	-
Møllebjergvej 9, 7441 Bording 3L, N Julianehede	30	30	-
Forpagtede arealer i alt:	48	48	-

Arealer med gylleaftale	Areal, ha	Heraf dyrket areal, ha	Marknumre
Frederiksværkvej 6, 7441 Bording 2A, Frederiksværk	58,3	58,3	-
Skyggevej 64, 7441 Bording 2c, Gråmose Hede	117,7	117,7	-
Arealer med gylleaftale i alt:	176,0	176,0	

Bilag 2

Driftsinstruks

En driftsinstruks svarende til nedenstående føres løbende med angivelse af datoer for, hvornår hvilke hændelser er indtruffet – jævnfør vilkår 1.4 for miljøgodkendelsen.

Driftsinstruks for Frederiksværksvej 2, 7441 Bording, perioden 1. januar 20__ til 31. december 20__

Hændelse	Startdato og -tidspunkt for svigt	Slutdato og -tidspunkt for genoptaget drift	Bemærkninger
Gyllekølingsanlæg ude af drift			
Gyllekølingsanlæg ude af drift			
Gyllekølingsanlæg ude af drift			

Hændelse	Startdato og -tidspunkt	Slutdato og -tidspunkt	Vindretning
Gylleomrøring og/eller udpumpning af flydelaget i gyllekanalerne til gyllebeholder			
Gylleomrøring og/eller udpumpning af flydelaget i gyllekanalerne til gyllebeholder			
Gylleomrøring og/eller udpumpning af flydelaget i gyllekanalerne til gyllebeholder			

Hændelse	Udført dato	Bemærkninger
Serviceeftersyn af gyllekølingsanlægget		
Serviceeftersyn af gyllekølingsanlægget		
Serviceeftersyn af gyllekølingsanlægget		

Hændelse	Dato for påbegyndelse	Dato for afslutning	Bemærkninger
Gennemgang af relevante vilkår og driftsforskrift/ beredskabsplan for (ny)ansat(te)			
Gennemgang af relevante vilkår og driftsforskrift/ beredskabsplan for (ny)ansat(te)			
Gennemgang af relevante vilkår og driftsforskrift/ beredskabsplan for (ny)ansat(te)			

Hændelse	Dato	Bemærkninger
Etablering af 10 meter bræmmer på mark nr. 1-0, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3, 37-8, 18-0, 18-1, 52-0, 53-0 og 54-0		
Etablering af 10 meter bræmmer på mark nr. 1-0, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3, 37-8, 18-0, 18-1, 52-0, 53-0 og 54-0		
Etablering af 10 meter bræmmer på mark nr. 1-0, 10-0, 24-0, 24-1, 31-0, 31-1, 32-2, 33-3, 37-8, 18-0, 18-1, 52-0, 53-0 og 54-0		

Bilag 3

Beredskabsplan

Beredskabsplan

for

Frede C. Jensen, Frederiksværkvej 2, 7441 Bording.

INDLEDNING.....	86
TELEFONNUMRE.....	89
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	91
OVERLØB AF GYLLE, INSTRUKS.....	92
KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS	93
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE.....	94
STRØMSVIGTINSTRUKS	95
TRANSPORT AFBEKÆMPELSESMIDLER.....	96
Bilag A Kort over ejendommen.....	97

Udarbejdet af Miljøkonsulent Helle Borum, Heden og Fjorden Landbrugscenter, Birk Centerpark 24, 7400 Herning.
hbo@hflc.dk

INDLEDNING

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt.

indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig.

Beredskabsplanen findes i miljøgodkendelsesmappe på kontoret i stuehuset.

Kopi af beredskabsplanen findes hos Heden og Fjorden, Herning.

Kort materiale, se bagerst i mappen.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler, handelsgødning, svovlsyre til forsuring)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb

- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- vt. fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og borer
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere, svejseanlæg m.v. -
- Flugtveje for dyr/ frigørelse mm.

Husk !

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i stuehuset /staldkontoret og har nr. 86 86 25 55.

	Træffetid	Telefonnummer
Brandvæsen	Altid	1-1-2
Dyrlæge Kirsten Pihl Kjellerup	Altid	22 23 97 72
Elektriker Peter Christensen, Ikast	Altid	97 25 15 00
Foderstofforretning Danish Agro / Dlg	Normal arbejdstid	70 30 21 11 / 33 68 63 75 /
Landbocentret	Normal arbejdstid	96 29 66 66

Lægevagt	Udenfor egen læges åbningstid	70 11 31 31
Miljømyndighed (Ikast-Brande kommune)	Normal arbejdstid	99 60 40 00
Slamsuger (Marius Christensen)	Altid	97 15 11 22
Rendegraver (Martin Troelsen)	Altid	86 86 11 31
Ventilationsfirma (Skov)	Altid	72 17 55 55
VVS	Altid	97 15 19 33
Top Danmark	Altid	44 74 30 50

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der **ikke** kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet - RING 112 – og oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad er der sket og at det er en gårdbrand

Er der tilskadekomne - hvor mange –

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget

Kontakt ejeren, Frede C. Jensen på tlf. 20 45 20 86

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskortet.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet

oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed

Hvor det brænder

Brandens omfang

Hvor der er adgangsveje

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Vandingsanlæg, skumslukkere, udleveringsvogn.

OVERLØB AF GYLLE, INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud

Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne

Kontakt ejeren, Frede C. Jensen på tlf. 20 45 20 86

Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 99 60 40 00

Opdæmningen ved udløb af gylle kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle. Er gyllen løbet til dræn skal der laves en opdæmning af vandløbet med en bigballe.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med

kortmaterialet

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Gyllevogn med sugetårn, gummiged og teleskoplæsser.

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 – og oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud

Om der er risiko for forurening af vandløb og drikkevand

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Frede C. Jensen på tlf. 20 45 20 86

Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 99 60 40 00

Forsøg opdæmning for at undgå, at det løber til drænbrønd.

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art. Er f.eks. olie løbet til dræn, kan man lave en opdæmning af vandløbet med en bigballe.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med

kortmaterialet

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

I foderladen samt i kemikalierummet findes der savsmuldspakker og kattegrus der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand

Hovedhane sidder ved gavlen på farestald mod vest.

I gårdspladsen sidder stophane ved drægtighedsstalden / brønd.

I farestalden sidder stophane ved klimastalden.

I løbeafdelingen sidder stophane ved hjørne til farestald.

I drægtighedsstalden sidder stophane ved udgang til foderrum.

I fratsstald sidder stophane ved udgangen til rampen.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder ved: fyrrummet i kartoffelhus.

EI-tavle sidder ved: fyrrummet i kartoffelhus.

Nye sikringer opbevares i fyrrummet i kartoffelhus.

Nye sikringer opbevares i kontor i stald.

Afbryder til drægtighedsstald sidder ved medhjælperbolig / lille rum overfor

Afbryder til farestaldene sidder i forrummet.

Afbryder til klimastald / farestald sidder ved klima 1.

Afbryder til fratsstald sidder ved fratsstald.

STRØMSVIGT INSTRUKS

Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, ring til EnergiMidt og forhør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. 76 58 11 50 / 76 58 11 18.

Eventuelt iværksæt opstart af nødstrømsgenerator.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

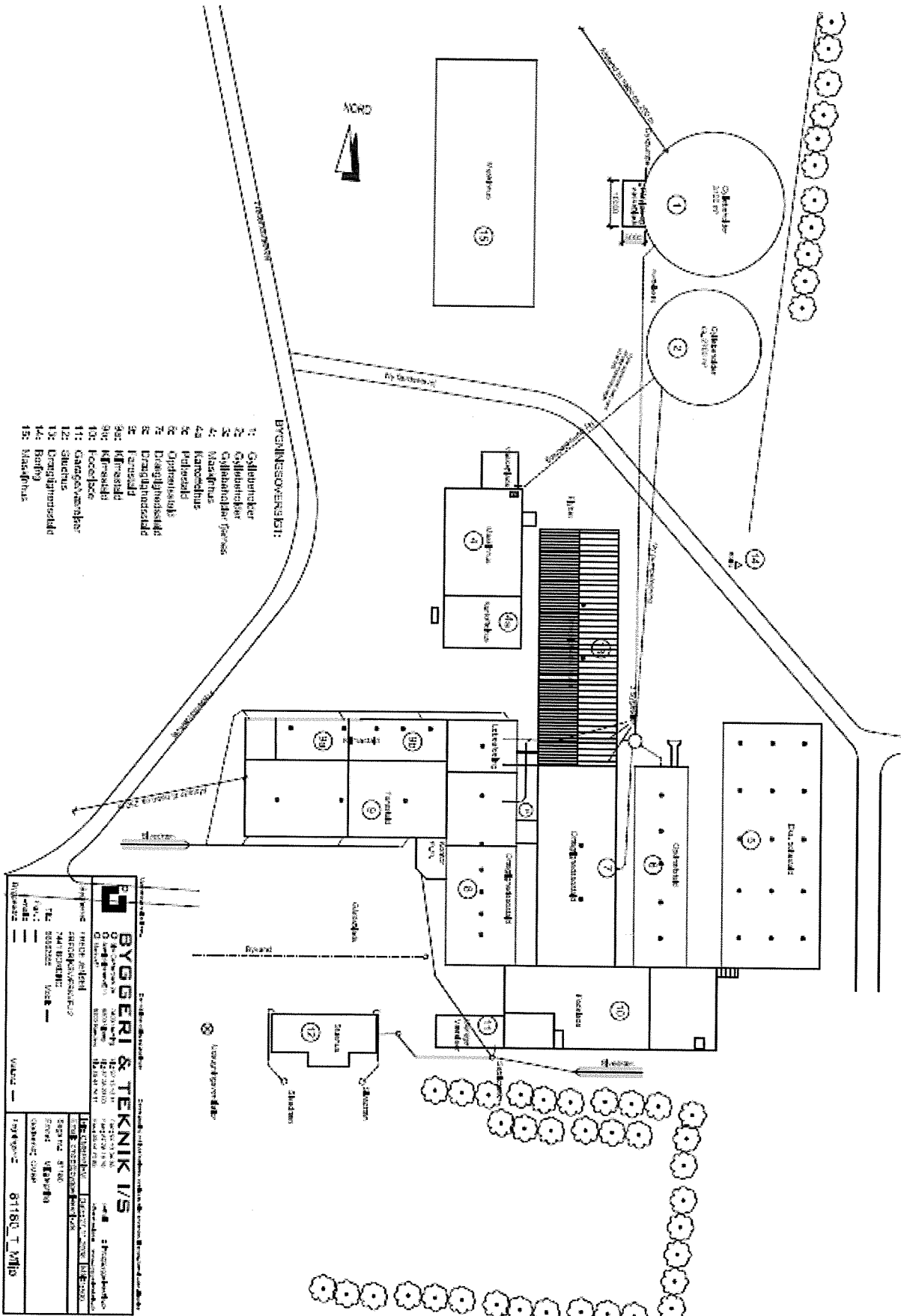

Kortbilag A

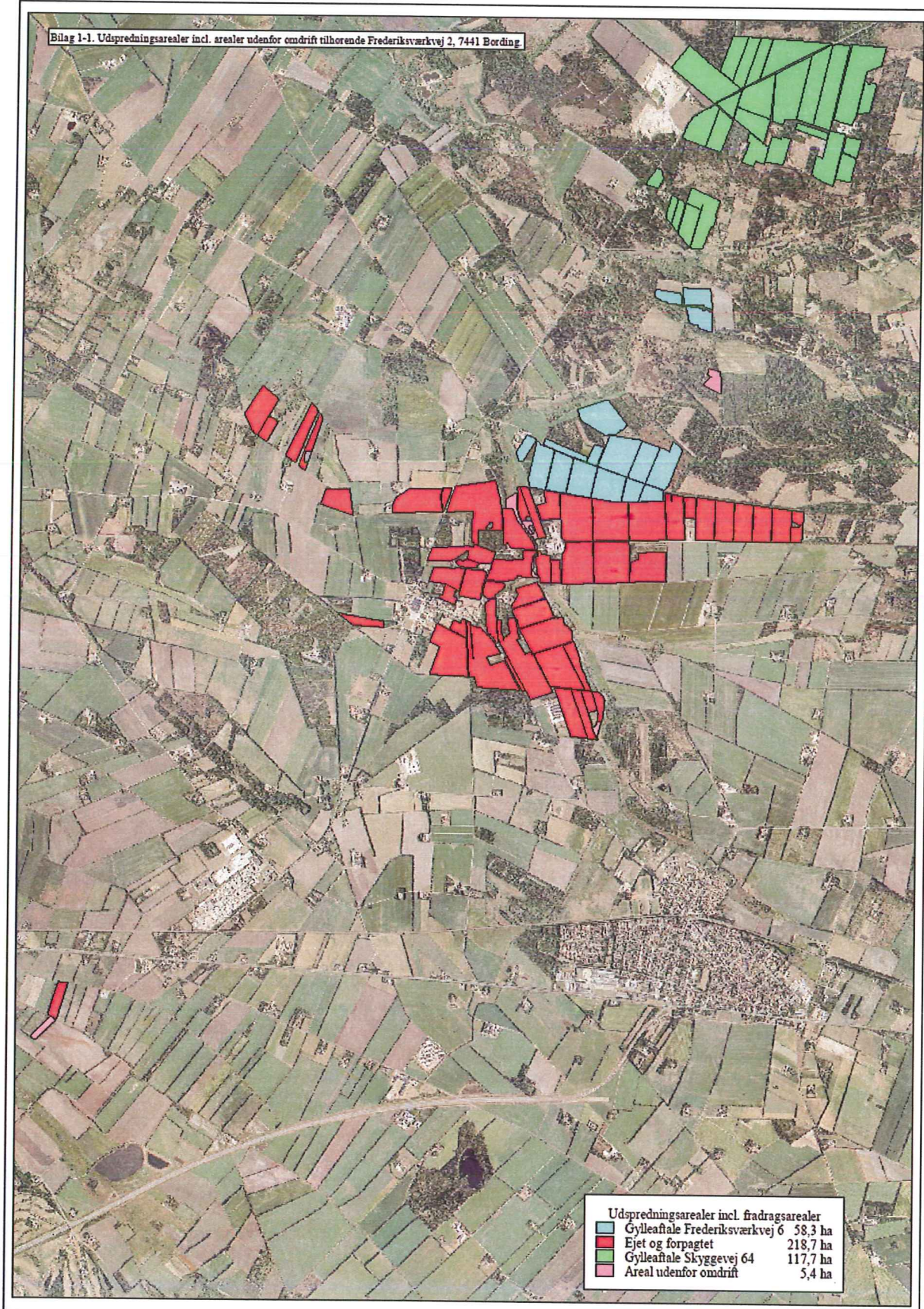
Situations- og afløbsplan

Kortbilag B

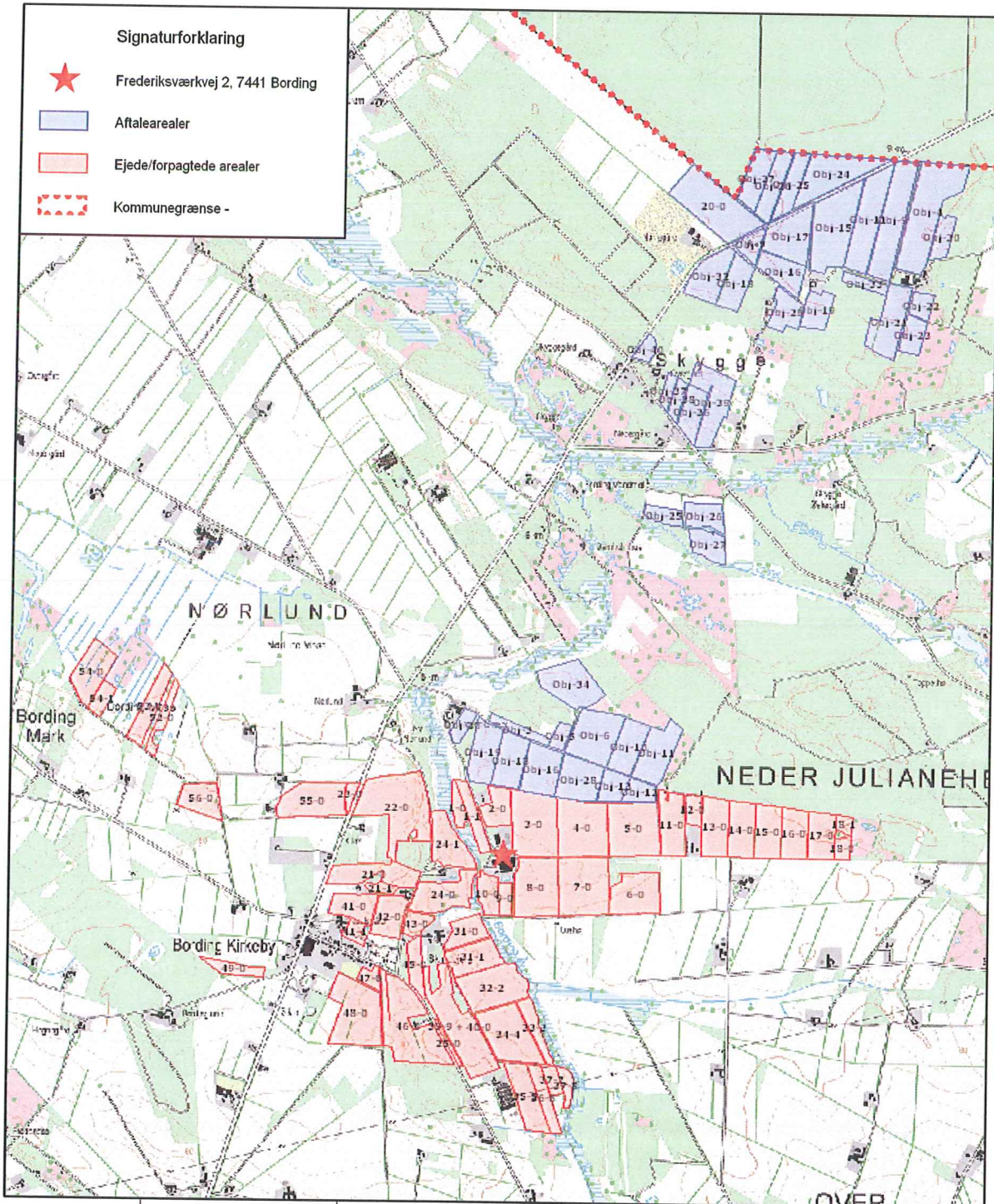
Udbringningsarealer inkl. fradragsarealer

Kortbilag C

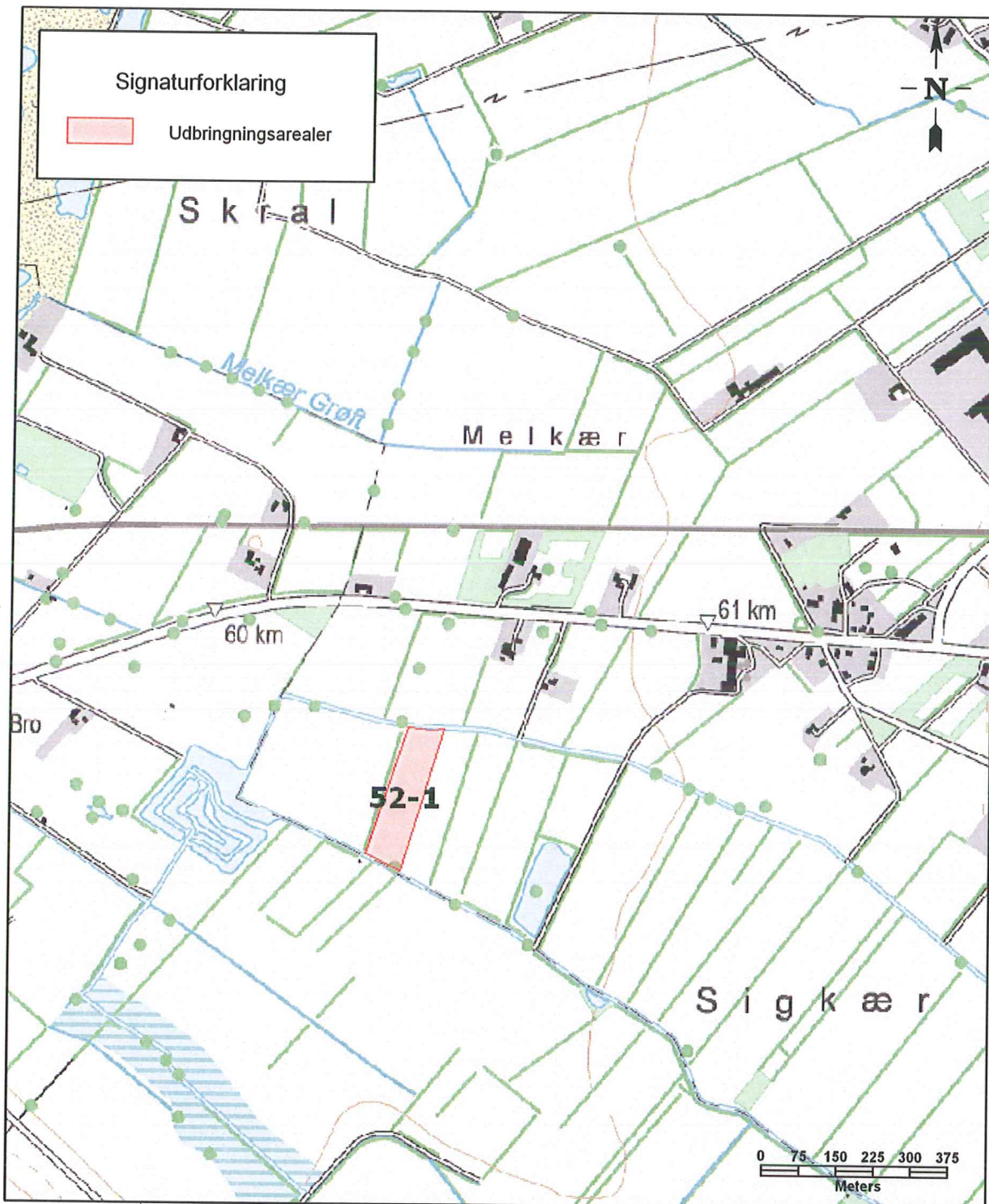
Udbringningsarealer

	Kortbilag C1	
	Udbringningsarealernes beliggenhed	Udskrivningsdato: 05-11-2009
	Afd: Miljøafdelingen	Målforskel: 1:27.500
	Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

Kortbilag C2

Udbringningsarealernes beliggenhed

Udskrivningsdato:

05-11-2009

Målførløhd:

1:10.000

Afd:

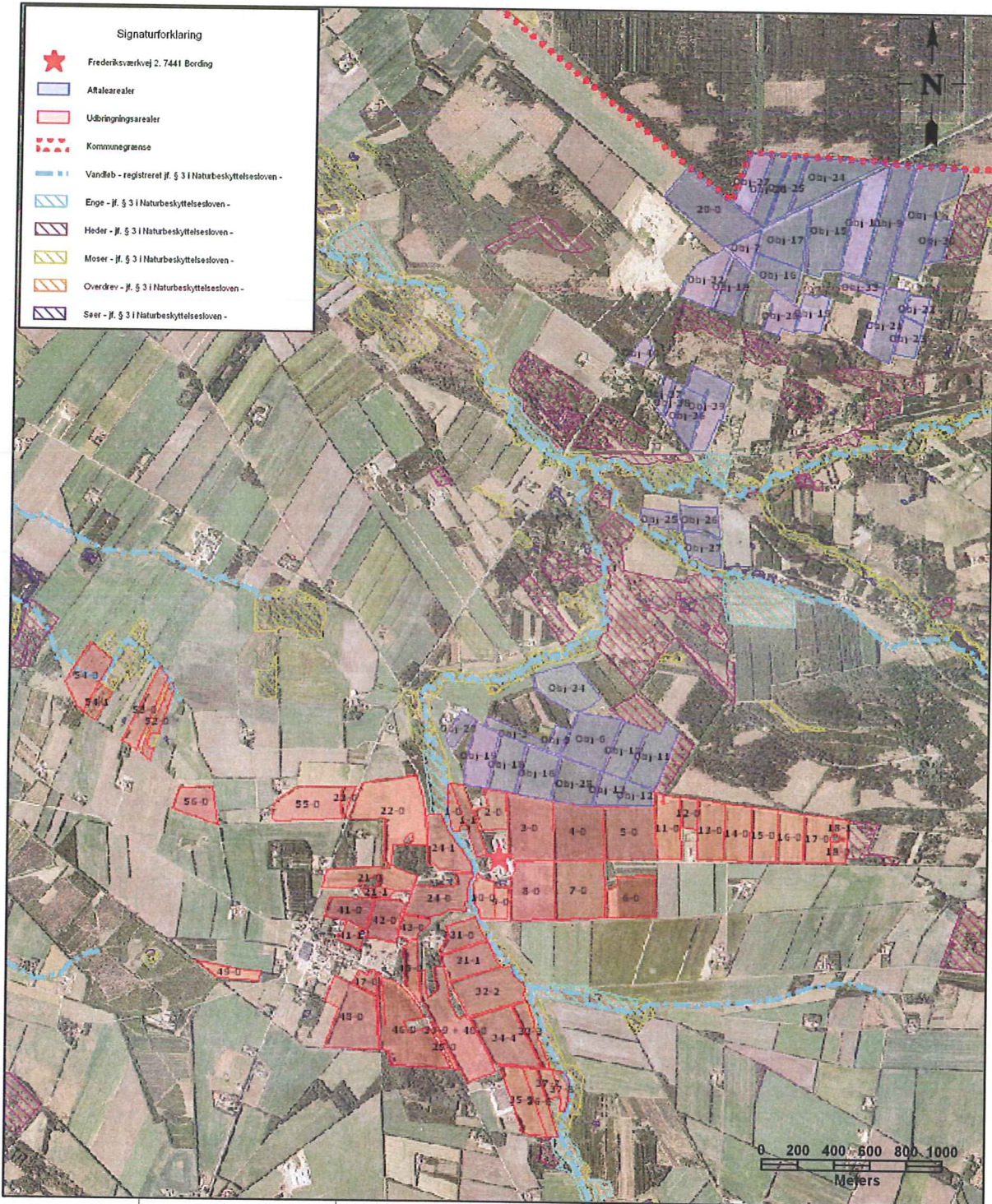
Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Kortbilag D1

Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3

Kortbilag D1

Arealer registreret som beskyttet efter
Naturbeskyttelseslovens § 3

Udskrivningsdato:

05-11-2009

Målforskel:

1:27.500

Afd:

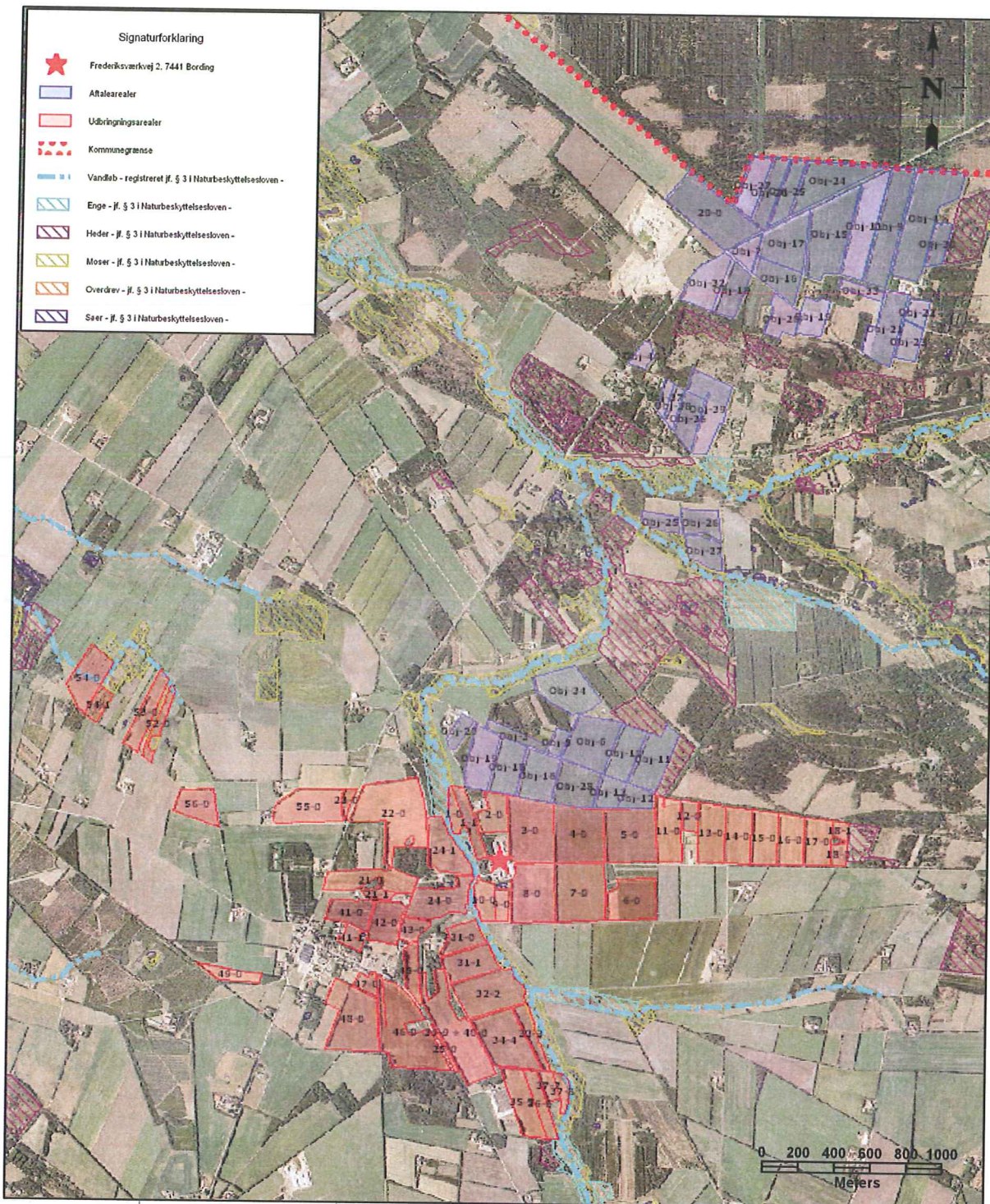
Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Kortbilag D2

Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3

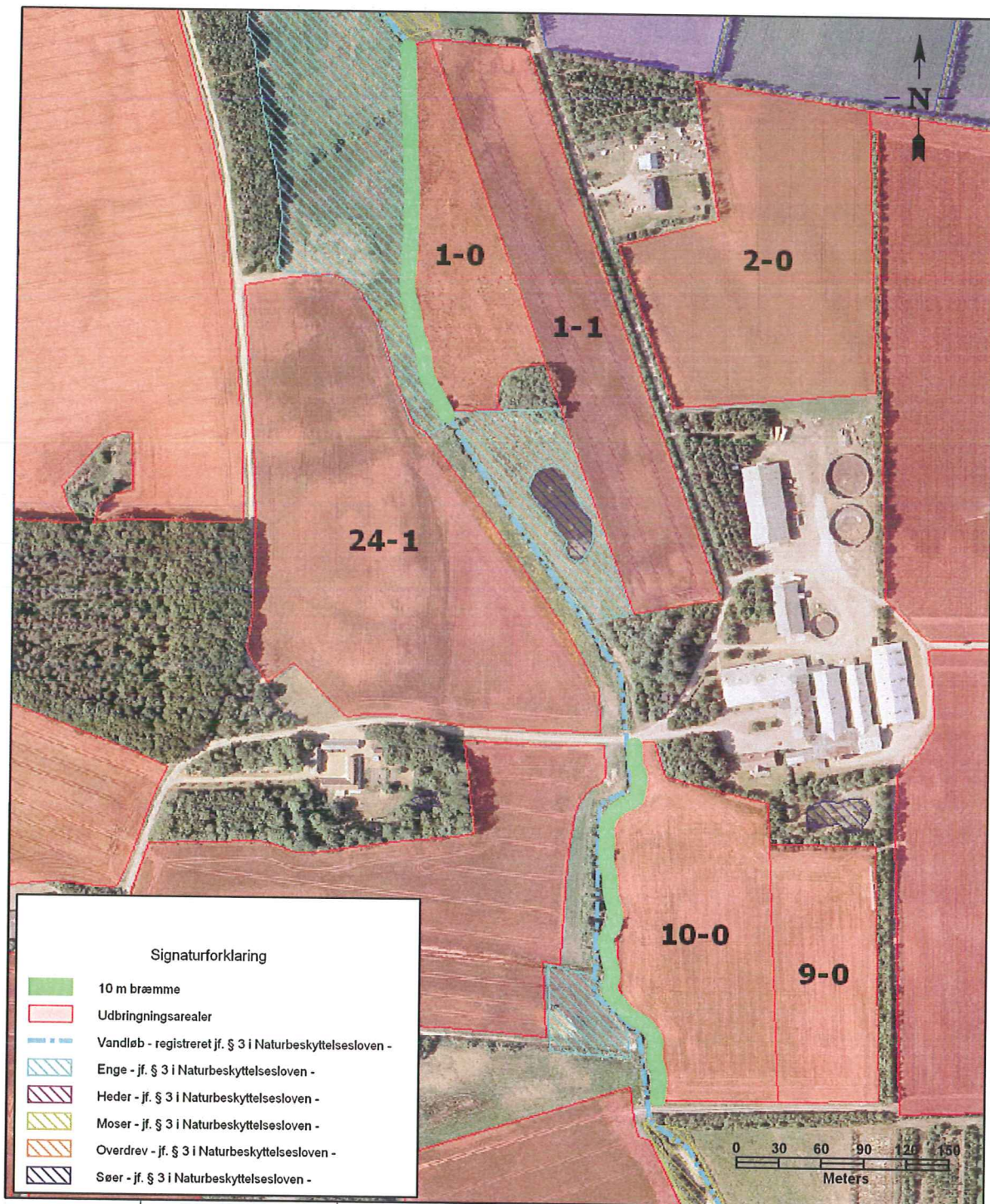

	Kortbilag D1	Udskrivningsdato: 05-11-2009
	Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3	Målforshold: 1:27.500
	Afd: Miljøafdelingen Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

Kortbilag E

Marker med særlige driftsvilkår – 10 meter bræmmer

Kortbilag E1

Marker med særlige driftsvilkår - 10 meter bræmmer

Udskrivningsdato:

05-11-2009

Målforhold:

1:3500

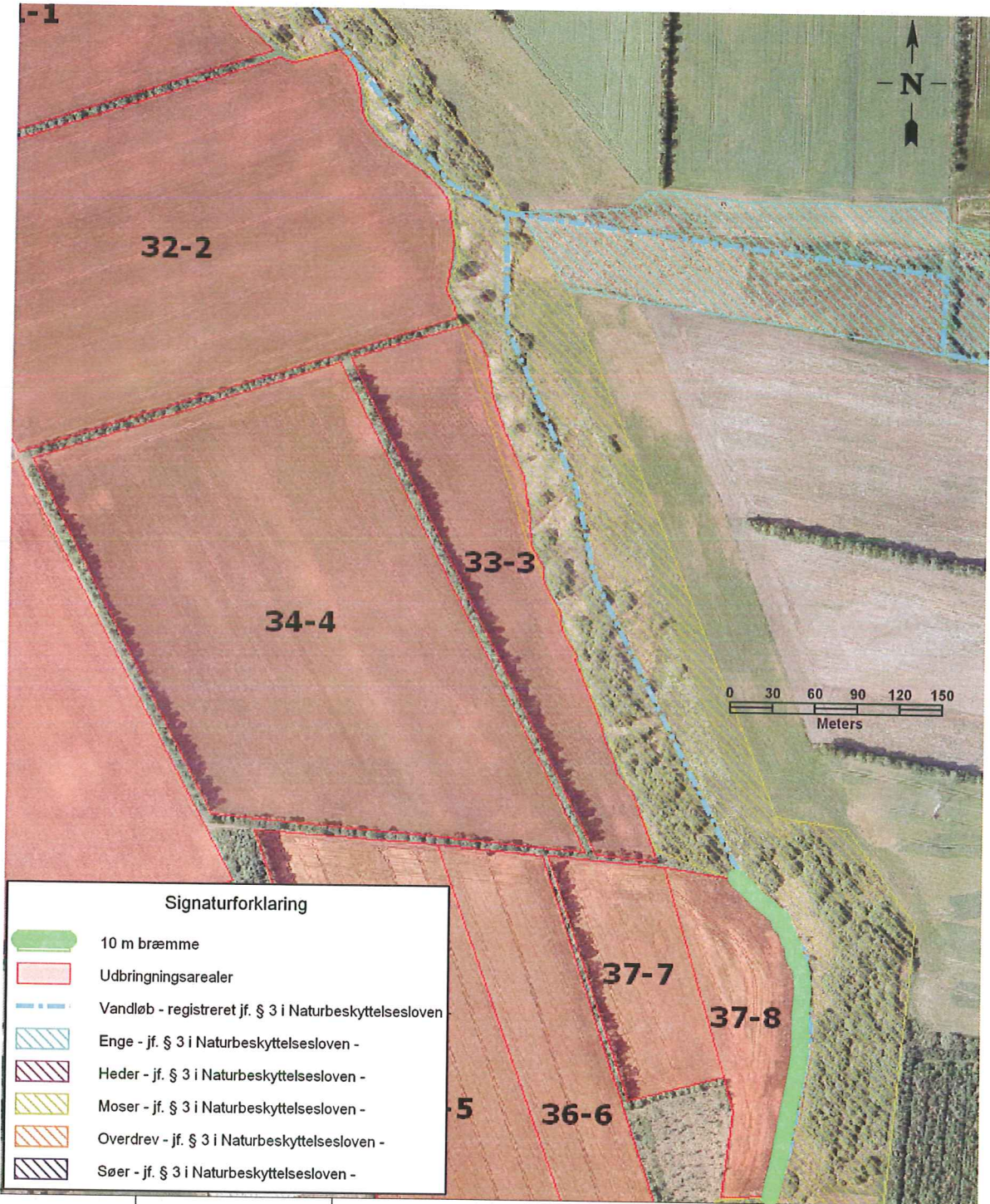
Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

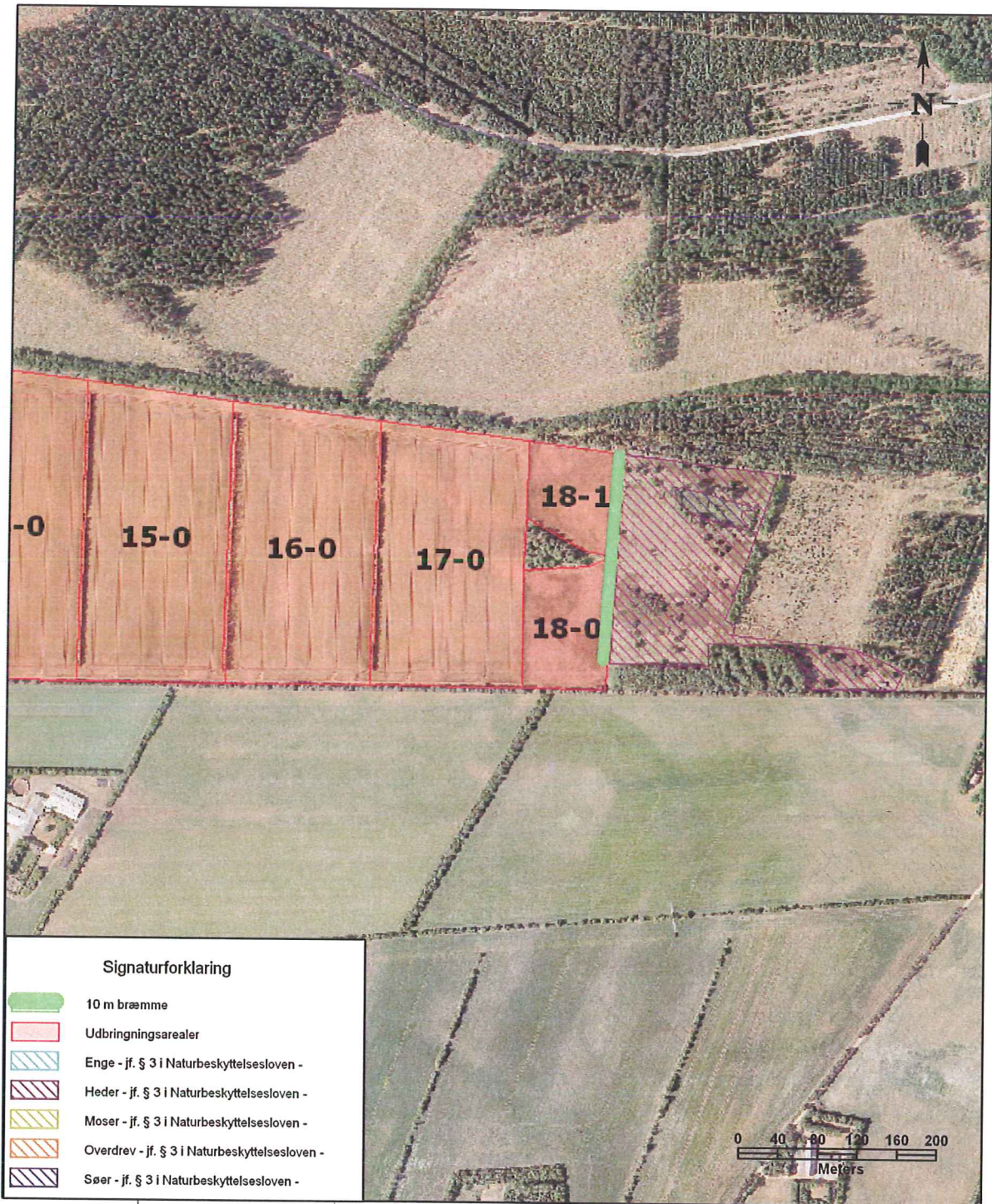

Signaturforklaring	
	10 m bræmme
	Udbringningsarealer
	Vandløb - registreret jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven
	Enge - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
	Heder - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
	Moser - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
	Overdrev - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -
	Søer - jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven -

	Kortbilag E2	
	Marker med særlige driftsvilkår - 10 meter bræmmer	Udskrivningsdato: 09-11-2009
	Afd: Miljøafdelingen	Målførhold: 1:3500
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000		

Kortbilag E3

Marker med særlige driftsvilkår - 10 meter Bræmmer

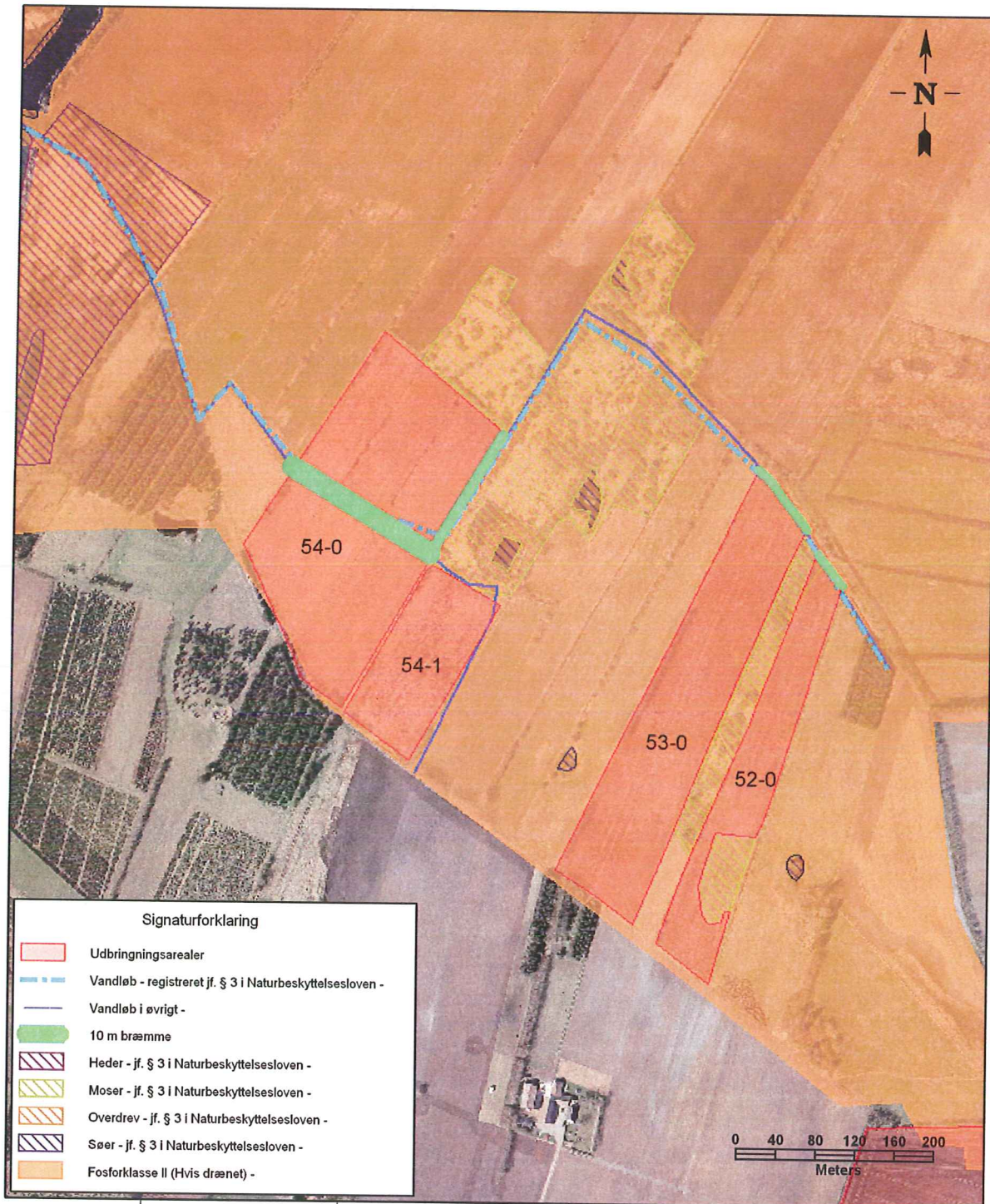
Udskrivningsdato:
09-11-2009

Målforshold:
1:3500

Afd: **Miljøafdelingen**

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

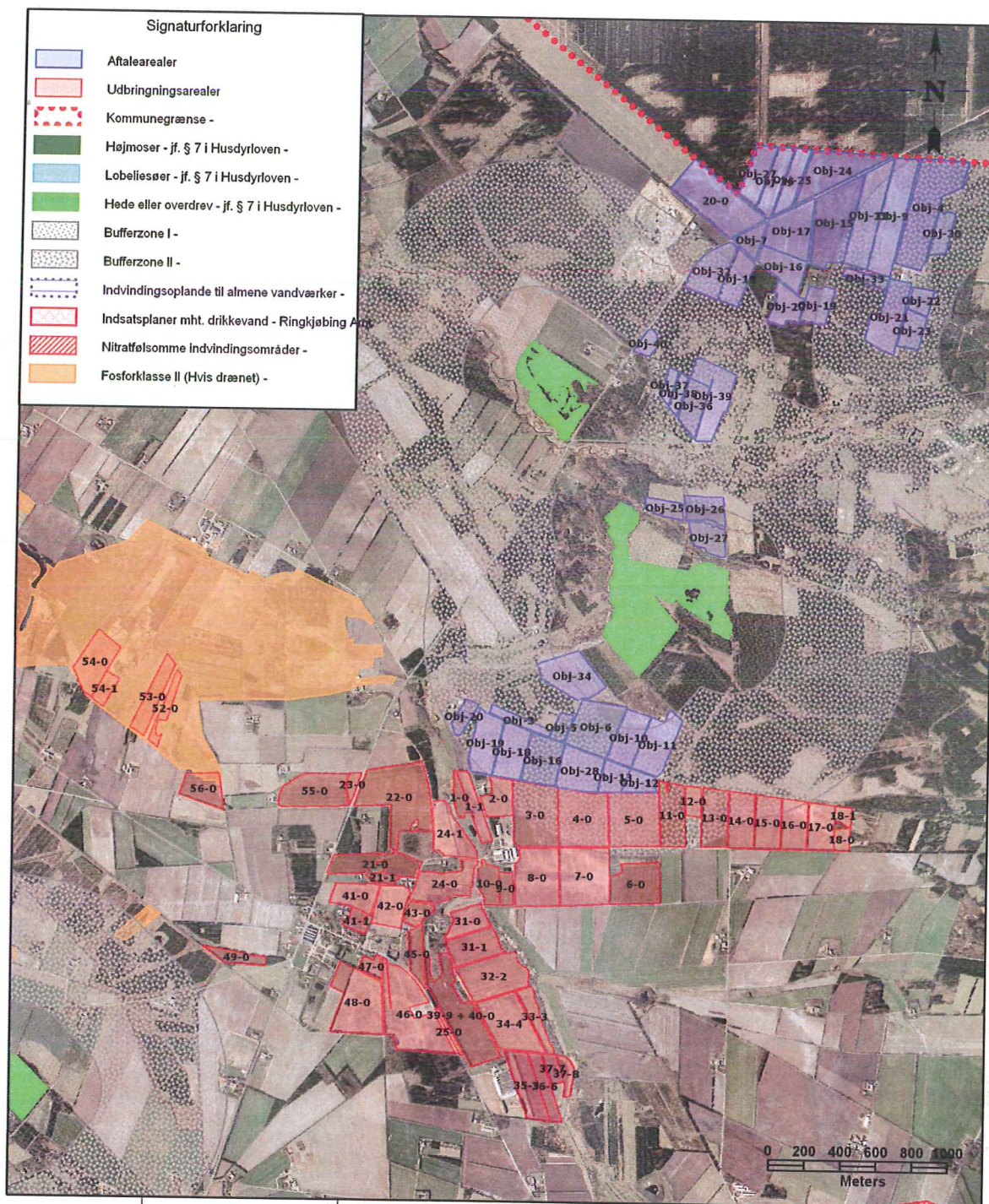

	Kortbilag E4	
	Marker med 10 meter bræmmer	Udskrivningsdato: 09-11-2009 Målforshold: 1:5000
	Afd: Miljøafdelingen Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

Kortbilag F1

Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

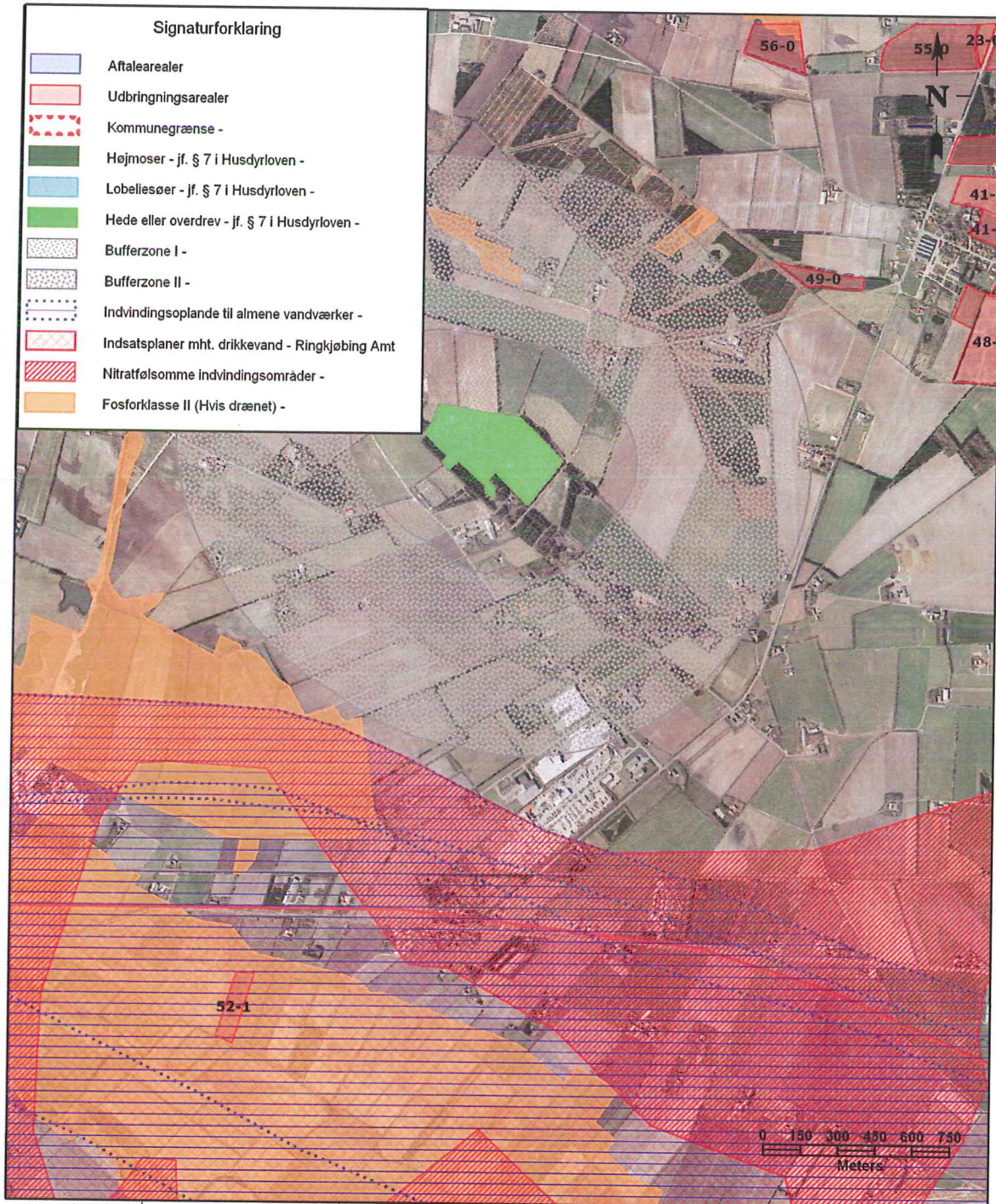
	Kortbilag F1	
	Arealudpegninger i henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug	Udskrivningsdato: 01-02-2010
	Afd: Miljøafdelingen	Målforskel: 1:27.500
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000		

Kortbilag F2

Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

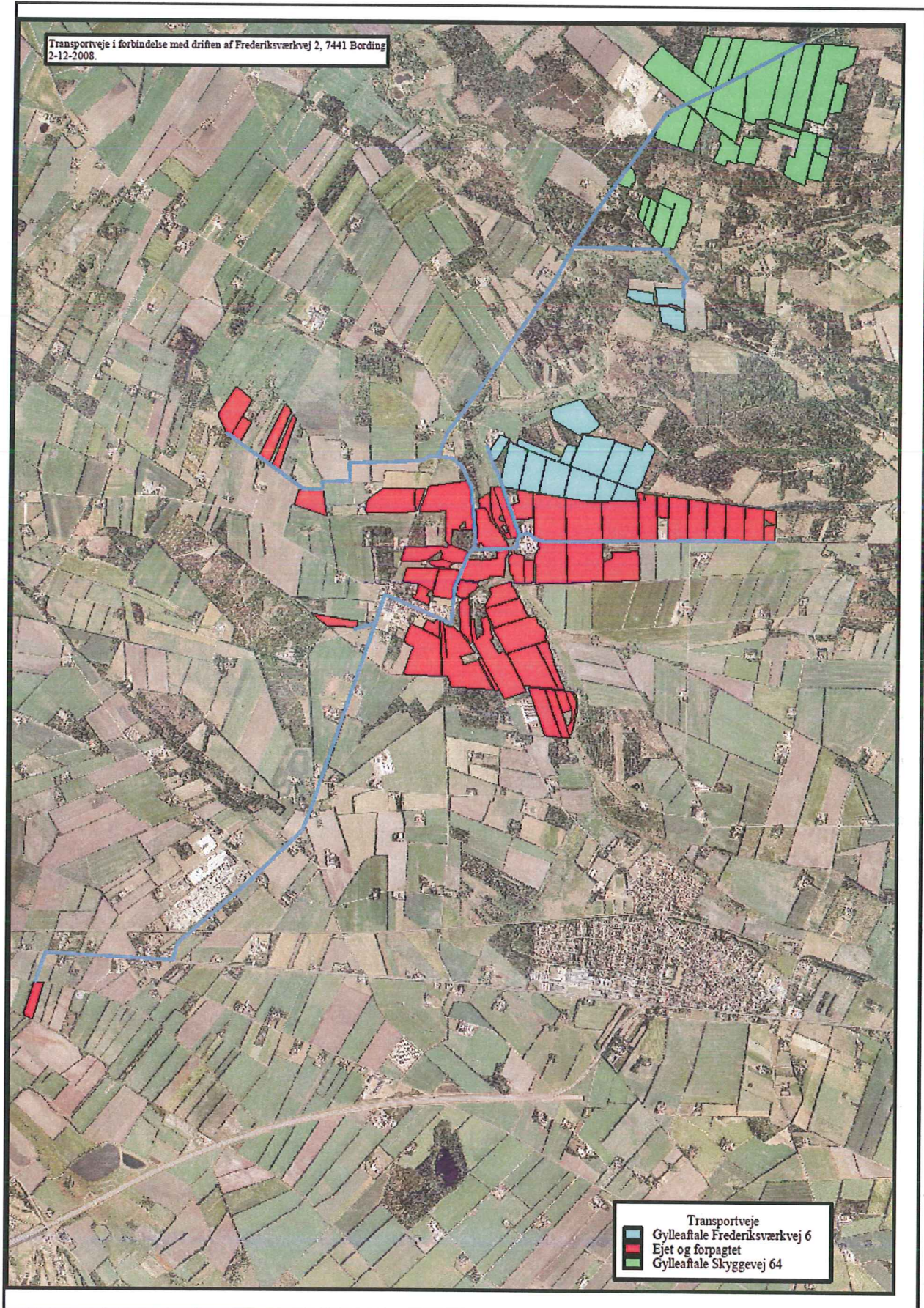

	Kortbilag F2	
	Arealudpegninger i henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug	Udskrivningsdato: 01-02-2010
	Afd: Miljøafdelingen	Målforskel: 1:20.000
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 9960-4000		

Kortbilag G

Transportveje

Kortbilag H

Afstande

